

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ “АРХИВИ” ПРЕЗ 2008 Г.

Дейността на Държавна агенция “Архиви” (ДАА) и през 2008 г. е ориентирана към разработване и провеждане на целенасочена и национално отговорна политика за опазване и осигуряване публичността на Националния архивен фонд (НАФ), както и към усъвършенстването и приобщаването на архивните дейности към европейските стандарти. Основана е на “Приоритетните и основни планови задачи на Държавна агенция “Архиви” за 2008 година”, утвърдени през ноември 2007 г. и дефинирани в обхвата на стратегическата рамка, очертана от разработените “Стратегически план на Държавна агенция “Архиви” 2008-2012 г.”, “Политика по опазване на НАФ, развитие и усъвършенстване на архивното дело” и “Тригодишна бюджетна прогноза за периода 2009-2011 г. в програмен формат”.

УПРАВЛЕНСКА ДЕЙНОСТ

Поредна година ДАА, като публична администрация, изготви в определените срокове и форми (вкл. електронни) задължителните, обобщаващи дейността й отчетни документи за 2007 г.: Отчет за дейността, Отчет за дейността по изпълнение на програмата на правителството, Отчет по програма 9 “Управление на Националния архивен фонд” от проект на програмен и ориентиран към резултатите бюджет на Министерство на финансите, Система за самооценка на административното обслужване, Информационна система за попълване на отчетните доклади за състоянието на администрацията, Доклад за състоянието на системите за финансово управление и контрол, Справка за състоянието и пораженията от кризисни събития и задължителното обществено осигуряване и др.

Очертаните проблемни управленски и професионални области, както и предстоящи задачи и необходими мерки са дискутирани на проведеното в края на март 2008 г. отчетно събрание в Трявна и междинната среща на управленския екип в Македония през октомври 2008 г.

През отчетния период ръководството на ДАА концентрира усилията си за постигане на по-добра координация в действията при изпълнение на определените стратегически и приоритетни цели и конкретни проекти:

Във връзка с актуализирането на нормативната база за управление на НАФ са доработени, съгласувани и приети от МС **нормативните документи, произтичащи от Закона за НАФ:**

С Наредба за реда за организирането, обработването, експертизата, съхраняването и използването на документите в учрежденските архиви на държавните и общинските институции се актуализират в съответствие със Закона за НАФ изискванията, залегнали в предишните две Наредби № 1. Прилагането й ще гарантира правилното сформирание на НАФ, неговата пълнота и попълване с ценни оригинални документи. В нея са регламентирани изискванията за създаване на добра организация по опазването, съхраняването и използването на документите в учрежденските архиви на държавните и общинските институции. Определени са организационните форми и дейности (експертиза, обработка и описване), извършвани от институциите с цел унищожаване на архивни документи или предаване на ценните в държавните архиви за постоянно запазване. Регламентирани са редът и начинът за

извършване на превантивен, текущ и последващ контрол от страна на държавните архиви по спазването на задълженията по Закона за НАФ.

Наредба за условията и реда за водене на Регистър на НАФ е разработена в съответствие със съвременните изисквания за глобализация на информацията и използването на новите информационно-комуникационни технологии. С нея се създават условия за изграждане на централизирана база данни в електронен формат за документите от НАФ, независимо от тяхната собственост и място на съхранение. Определени са обстоятелствата, които се вписват в Регистъра, редът за вписване и поддържане, както и за достъпа до базата. Създават се и възможности за обмен на информация между различните институции и частни колекционери, съхраняващи национално документално наследство.

С Наредба за реда за използване на документите от НАФ са определени условията и реда за използване на документите от НАФ, на техните копия и на научно-справочния апарат за тях в съответствие с действащото законодателство, добрата европейска архивна практика и съвременните тенденции в информационното обслужване на обществото. За първи път с нея се унифицират общи изисквания за използването на документите от НАФ, независимо от мястото им на съхранение – държавни, специализирани или частни архиви, музеи, библиотеки и други публични институции. Либерализиран е публичният достъп до архивните документи и тяхното използване при условия на равнопоставеност на българските и чуждестранните физически и юридически лица. Определени са начините за получаване на архивна информация, справки, удостоверения и други услуги и за контрол върху недобросъвестно използване на архивните документи.

През отчетния период се активира политиката за привеждане в съответствие с изискванията на Закона за НАФ на определени външни за агенцията нормативни актове. Направени са опити за съвместяване на Закона с проекта за Закона за културното наследство. Изпратени са становища до различни институции с мотивите за актуализация на техни нормативни актове, като Наредба за трудовите книжки и трудовия стаж, Наредба № 5 от 14.05.1998 г. на Министерството на културата за обявяване на недвижимите паметници на културата, Правилник за администрацията в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища и др.

С цел подобряване процеса на вземане на решения и по-ефективно изпълнение на приоритетите и целите на агенцията, през годината са положени много усилия за изработването и актуализирането на **вътрешни актове, регламентиращи и унифициращи административните дейности**. Разработването на вътрешни административни правила и процедури е свързано, на първо място, с необходимостта от привеждане дейността на агенцията в съответствие със законодателната и нормативната уредба на държавната администрация и Закона за финансовото управление и контрол. От друга страна се налага и поради промяната на съподчинеността на ДАА след преминаването ѝ към Министерския съвет като първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Такива са и препоръките от извършените проверки, направени от Звеното за вътрешен одит в администрацията на МС.

В изпълнение на тази приоритетна цел са изготвени:

- Процедура за разработване, актуализиране и утвърждаване на длъжностни характеристики;
- Вътрешни правила за управление на човешките ресурси относно подбора, назначаването, оценката и определяне на възнагражденията на служителите;
- Вътрешни правила за условията и реда за разходване на средствата за допълнително материално стимулиране към основната заплата на служителите;
- Процедура за провеждане конкурси за назначаване на държавни служители; Антикорупционна процедура;
- Стратегия за управление на риска;
- Вътрешни правила за управление на риска;

- Процедура за мониторинг и докладване на процеса по управление на риска;
- Счетоводна политика на ДАА през 2008 г.;
- Вътрешни правила за счетоводния документооборот;
- Процедура за преглед и промяна на стратегически документи, отнасящи се до дейността;
- Вътрешни правила за финансово управление и контрол;
- Правила за връчване на грамота, почетен знак, сребърна и златна значка на ДАА;
- Проект на Вътрешни правила за работата на Инспектората;
- Проект на Вътрешни правила за извършване на предварителен контрол и прилагане системата на двойния подпис.

Напълно нов елемент в управленската политика е методиката за управление на риска при изпълнение на проекти по стратегическия и оперативния план. Тя е разработена на основание чл. 4, ал. 1 от ЗФУКПС и осигурява единен подход за управление на риска и за постигането на реална увереност в реализацията на стратегическите цели. Внедряването ѝ е сложен процес, съпроводен с опознаването и прилагането на множество процедури, чието своевременно и качествено изпълнение е гаранция за успешен краен резултат.

Значителни усилия са положени за изясняване и съвместяване статута на Българския изследователски институт във Виена със сегашната законодателна база. Започната е работа по заложената в приоритетите задача за изготвяне на общ правилник за дейността на ТДА. Във връзка с приложението на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси със заповед на председателя (№ 301 от 20.12.2008 г.) са утвърдени изменения и допълнения в Етичния кодекс на служителите в държавните архиви и са актуализирани длъжностните характеристики.

На 28 юли 2008 г. Патентното ведомство на Република България регистрира изображението на марката на българските държавни архиви с регистрационен № 66197 и срок на действие до 16.01.2017 г.

Важна е ролята и на създадените **вътрешни актове, регламентиращи архивните дейности**. Разработените през годината организационно-методически документи привеждат някои архивни дейности в съответствие с разпоредбите на Закона за НАФ. Целта е създаване на по-ефективна организация на работата и контрола на предархивните и архивни дейности в ДАА. Разработени са: Процедура за установяване на административни нарушения и налагане на административни наказания, произтичащи от Закона за НАФ; Процедура за изготвяне и актуализиране на действащите фондообразуватели на държавните архиви; Процедура за извършване на проверки във фондообразувателите; Общи условия за временно предоставяне за ползване на архивохранилищна площ за съхраняване на архивни документи; Изисквания за дигитално представяне на архивни документи с приложени схеми и шаблони; Образци на Констативни протоколи за извършване на основна и контролна проверки и проекти на Правилник за реда и организацията на използването на архивни документи и на Списък на медицинските документи, създавани в отрасъл “Здравеопазване”.

Като резултат е постигнато прецизиране обхвата на фондообразувателите на архивите и комплектуването, дейностите по извършване на проверки в учрежденията, използването на архивни документи и създаването на Дигитален архив, както и предоставянето на архивохранилищна площ по договор.

Част от разработените организационно-методически документи са утвърдени след обсъждането им в **Централната експертно-проверочна комисия**, която проведе през годината 4 заседания. Освен тези документи, в комисията са разгледани и приети: Номенклатура на делата, образувани от дейността на Националната агенция за приходи и нейните териториални дирекции със срокове за съхранение и Примерна номенклатура на делата със срокове за съхраняването им, образувани от дейността на Окръжните и Районните съдилища. **Експертно-проверочните комисии** на държавните архиви са

провели общо 256 заседания, на които са разгледани 1769 материала, а **Оценителните комисии** – 11 заседания с разгледани 31 материала. През годината съставите на ЕПК и ЕОК, както и на дирекционните съвети са актуализирани съгласно разпоредбите на Закона за НАФ.

В изпълнение на т. I.4 от Приоритетните и основни планови задачи на Държавна агенция “Архиви” за 2008 г. е изготвена Стратегия за управление при кризи с приложени към нея “Основни мероприятия за работата на членовете на Съвета по сигурност и управление при кризи (бедствия, аварии, катастрофи) в работно и извън работно време”. Предстои нейното утвърждаване, както и набеязване на конкретни мерки за изпълнение.

Приоритетна цел на ръководството на ДАА през 2008 г. стана изясняването на въпроса за официалната българска документация, изнесена след Втората световна война и съхранявана в различни руски архиви, и евентуалното ѝ връщане. Става въпрос за оригинални документи на български държавни институции, неизменна част от НАФ, към които се формира изострен обществен интерес. Въпросът е нееднократно поставян през последните години на държавно ниво, но придоби по-конкретни измерения при разговорите на президента Георги Първанов и министър-председателя Сергей Станишев с руския президент Владимир Путин по време на посещението му в България през януари 2008 г. В тази връзка ДАА предприе енергични мерки за започване на процедура за възстановяване собствеността на българската държава върху документите, изискваща съгласно Федералния закон за културните ценности, преместени в СССР в резултат на Втората световна война и намиращи се на територията на Руската федерация, да се отправи официално искане от страна на българското правителство. На място от експерти на агенцията и по кореспондентски път са уточнени характерът и местосъхранението на документация в обем около 50 000 листа. Подготвени са и необходимите материали за приемане на решение на МС за отправяне на официално искане от българското правителство.

По отношение на упражнявания **контрол върху дейността на централната администрация на агенцията и държавните архиви от Инспектората** са извършени комплексни проверки по работата на държавните архиви в Благоевград, Видин, Пловдив, Хасково и Шумен. Проконтролирано е и изпълнението на дадените при предишни проверки препоръки в ЦДА и ТДА – Кюстендил. Някои от констатираните пропуски в работата до голяма степен се дължат на недобрата кадрова обезпеченост на архивите. Извършените през годините съкращения са затруднили реализирането на основни архивни дейности с необходимото качество и количество, а някои дори са преустановени.

С цел засилване на контрола в централните ведомства за спазване разпоредбите на Закона на НАФ през годината продължи извършването на съвместни проверки от Инспектората и отдел “Нови архиви” в ЦДА по съхранението и работата с документите в тях. Предстои в някои от министерствата да се извършат контролни проверки на дадените препоръки, след което данните ще бъдат обобщени и ще се изготви информация до МС с резултатите.

Представители на Инспектората на агенцията са участвали активно във всички организирани обучения, срещи, интервюта по реализиране на проект “Подобряване на вътрешния административен контрол върху дейността на администрацията”, който се управлява от Дирекция “Главен инспекторат” на МС.

През годината са извършени проверки и подготвени отговори по 12 жалби и сигнали, постъпили от граждани и служители.

След получаването на окончателния доклад в края на октомври 2008 г. от одитната проверка, извършена от Звеното за вътрешен одит в МС за СФУК и проверка на извършените и осчетоводени разходи, е изготвена програма за изпълнение на дадените предписания. От външни органи са извършени в единадесет ТДА общо 19 проверки – 8 основни и контролни проверки по противопожарната безопасност, 3 от РУСО, 3 по

техническото състояние на електрическите инсталации, 2 от инспекцията по труда и по 1 от Агенцията за ядрено регулиране, РУ на МВР и Районна инспекция за контрол и опазване на общественото здраве.

Осигуряването на публичността на НАФ и улесняването на достъпа до архивна информация е едно от приоритетните направления в политиката на ДАА. То е пряко свързано с прилагането на съвременните ИКТ в архивните дейности, насочени към подобряване на административното обслужване на гражданите. В това направление са предприети действия по следните проекти:

- **Информационна система на държавните архиви** – изготвено е приложение към Изискванията за разработване и внедряване на нова информационна система в държавните архиви в частта за създаване на Дигитален архив; проведена е нова процедура за избор на разработчик на програмен продукт, финализирана със сключване на договор с S&T – България.

- **Регистър на НАФ** – разработено е проектно задание; сключен е договор с разработчик на програмен продукт.

- **Дигитален архив** – реализиран е първият етап от проекта “Научно-информационен комплекс “Дигитални архиви” (съвместно с Югозападния университет “Неофит Рилски”). В резултат са оборудвани 5 дигитални центъра в: София (Отдел АИС), ДВИА – Велико Търново и ТДА в Благоевград, Варна и Пловдив. Центърът в Благоевград функционира и като Лаборатория за обучение и семинари по архивистика. В рамките на годината са издирени и дигитализирани документи по темата за обявяване на независимостта на България през 1908 г., представени във виртуална изложба на Интернет страницата на ДАА. Приключен е и подборът по темите за Обществото на народите и за държавното и местно управление и устройство 1878-1944 г.

- **База данни “Български имоти и имоти на българи-бежанци от Одринска Тракия и Мала Азия”** – в началото на отчетната година ръководството осигури целево финансиране за реализацията на идеята за изграждане на специализирана информационна база данни за архивните документи, съдържащи информация за вида, количеството и стойността на българските имоти извън днешната територия на страната. Поради засиления държавен и обществен интерес това стана и една от приоритетните задачи за ДАА. Проектът е реализиран успешно в поставените много кратки срокове, въпреки липсата на опит при организирането и управлението на толкова многостранни проекти, налагащи добра синхронизация и съгласувани действия на почти всички административни звена, както и координиране с външни институции като Съюза на тракийските дружества и Министерството на външните работи. Създаденият работен екип подготви задание за софтуерната програма, като успоредно с това се извърши предварително проучване на архивните фондове в ЦДА и ТДА. След проведен търг за възлагане на обществена поръчка се сключи договор с избраната фирма разработчик. Осигурена е необходимата компютърна техника, оборудвани са компютъризирани работни места и е изградена локална мрежа за изпълнение на проекта. Организирано е и обучение на вътрешните и на назначените външни оператори (студенти и архивисти) за набиране на базата данни.

Проектът в основни линии е осъществен в планирания период от февруари до септември 2008 г. Към края на годината са въведени около 34000 записа, информацията в създадената в ЦДА централизирана база е проверена и коригирана, създадена е оптимална организация за предоставяне на справки и копия на потребителите в читалнята на ЦДА и по кореспондентски път. Осигуреното изключително добро медийно представяне на проекта допълнително активизира обществения интерес към институцията и съхраняваната архивна информация.

Проектът ще има дългосрочен ефект при обслужването на потребителите с възможност за разширяване на базата данни с информация за собствеността на българските бежанци от Македония, Западна Тракия, Добруджа и Западните покрайнини, както и за обезщетяването или оземляването им от българската държава.

С този проект ДАА кандидатства в обявения от Министерството на държавната администрация и административната реформа (МДААР) конкурс за представяне на добри практики в сферата на административното обслужване на национална конференция. Предложението е утвърдено, презентирано на конференцията и премирано с грамота.

● **Въвеждане на е-услуги** – в края на годината в централната администрация е създадена работна група за разработване на проектно предложение “Изграждане и предоставяне на електронни услуги за използване на документите на НАФ” за финансиране по приоритетна ос “Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление” на Оперативна програма “Административен капацитет” (ОПАК). Целта е да се осигури предоставяне “услуга на място” за гражданите чрез изграждане на система за автоматизиран обмен на информация между централната администрация на ДАА, нейните структурни подразделения и потребителите на архивни услуги, както и възможност за заплащането им чрез единната среда за електронни разплащания. В рамките на проекта се предвижда привеждане Интернет страницата на ДАА в съответствие с единната визия на държавната администрация.

Разработването на проектното предложение е стартирано в края на декември и внесено в рамките на обявения краен срок 31.01.2009 г. (към тази дата Управляващият орган на ОПАК обяви подадени 159 проектни предложения), като се очаква резултатите да бъдат оповестени до края на март 2009 г.

● **Подготовка и реализация на сайт “Македония”** – практически се подбра и подготви за включване в сайта основно документалният материал за периода на Възраждането и картографският материал.

Основен момент от стратегическите цели и приоритетни задачи на ДАА през 2008 г. за повишаване на административния капацитет е **повишаване ефективността на управлението на човешките ресурси**, осъществявано според утвърдената Стратегия и други вътрешни нормативи. По отношение на **структурата на персонала** в агенцията се наложи извършване на промени и редукция на съществуващата стойност на натуралния показател “численост на персонала”. Във връзка с приложение на § 23 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г., от 30.06.2008 г. числеността на персонала на агенцията е намален с 62 бр. и от 513 бр. стана 451 бр. Извършени са съответните промени в утвърдените длъжностно и поименни разписания на агенцията. Поради преразпределение на функции и задачи са актуализирани длъжностни характеристики и са направени съответните корекции в индивидуалните работни планове. В края на годината са извършени нови промени и допълнения в длъжностните характеристики на лица с ръководни и контролни функции във връзка с практическото прилагане на изискванията на Закона за финансово управление и контрол.

Към 31.12.2008 г. заетите бройки в ДАА са 438 и 13 незаети. От тях работещи по трудови правоотношения – 140 бр. по план и 139 бр. по отчет и работещи по служебни правоотношения – 311 бр. по план и 299 бр. по отчет.

Разпределението на щатния персонал след неговото реструктуриране е:

- ръководство и политически кабинет – 6 бр.
- инспекторат – 3 бр.
- специализирана администрация – 376 бр.
- обща администрация – 66 бр.

Процентът на текучество през изтеклата 2008 г. е по-висок в сравнение с миналата година. Формиран е от броя на пенсиониранияте служители (13), съкратените в изпълнение на § 23 от Закона за държавния бюджет за 2008 г. (62 бр.) и 23 напуснали. Тази тенденция вероятно ще се задържи и през 2009 г., тъй като възрастовият състав на служителите в агенцията е сравнително висок – над 46% са служителите над 45-годишна възраст, в т.ч. предстоящите за пенсиониране около 20 души.

При стриктно спазване на изискванията на Закона за държавния служител и Наредбата за провеждане на конкурси за държавни служители са проведени 9 конкурса за

назначаване на държавни служители на ръководни и експертни длъжности в ТДА във Варна, Пазарджик, Шумен, Сливен и централната администрация.

По договор чрез Изпълнителната агенция по заетостта с Бюрата по труда са наети 14 служители, в т. ч. и млади специалисти по програмите, стартирали и финансирани през 2008 г., в централната администрация, ЦДА, ДВИА, ТДА в Разград, Пловдив, Кърджали, Варна, Стара Загора, Бургас, Хасково, Добрич и др.

Висок остана процентът на временната нетрудоспособност – регистрирани са 1468 неотработени човекодни, което е 2,63% от ефективния фонд “работно време”. В ТДА този процент е сравнително по-нисък. Не е допусната трудова злополука, призната с разпореждане на Столично управление “Социално осигуряване” на Националния осигурителен институт.

Атестирането на служителите в агенцията е извършено в законоустановения срок. От тях 196 са оценени с “2” – изпълнението е над изискванията (през 2007 г. техният брой е 314), 189 служители имат оценка “3” – изпълнението отговаря на изискванията (през 2007 г. съответно 140), 9 служители са с оценка “4” – изпълнението не отговаря напълно на изискванията, необходимо е подобрене (през 2007 г. – 2). Неподлежащи на атестиране поради “невинно поведение” – неплатен отпуск и продължителен отпуск за временна нетрудоспособност (болничен), са 24 служители, в т.ч. напуснали, новоназначени или в отпуск по майчинство.

Общо атестираните служители в агенцията са 394, в т.ч. работещи по служебно правоотношение – 276 бр. и работещи по трудови правоотношения – 118 бр. Неоценените служители са 57 бр., в.т. число неатестирани 27 и неподлежащи на атестиране 30 бр.; от тях работещи по служебно правоотношение са 35 бр. и работещи по трудови правоотношения – 22 бр., като в т.ч. са и свободните към момента на атестирането щатни бройки.

В резултат на атестирането 108 бр. държавни служители са придобили право и им е присъден по-висок ранг.

Данните от отчетния период показват по-обективно прилагане на Наредбата за атестиране на служителите в ДАА при формиране оценките на индивидуалното трудово изпълнение. Необходимо е по-добро разбиране за необходимостта от прецизно прилагане на заложените критерии за оценка, с отчитане специфичните особености на архивната работа.

По изпълнение изискванията на **Закона за здравословни и безопасни условия на труд** в ДАА е изграден Комитет по условия на труд, а в ЦДА, ДВИА, СДА и ТДА – групи, които се справят добре със задълженията си.

Активна остана политиката на ДАА за **повишаване квалификацията** на архивистите с цел изграждане на собствен административен капацитет, както и по изпълнение на изискванията на чл. 16 и 17 от Закона за НАФ за провеждане на квалификационни курсове, семинари, конференции и др. форми на обучение за работещите в учрежденските архиви и членовете на експертни комисии в държавните и общинските институции. За създаване на възможност за придобиване на необходимите професионални знания и умения са предприети следните действия:

- Изготвен е Годишен план за задължително и специализирано обучение на служителите в ДАА (утвърден на 29.02.2008 г.)

- Разработена е Програма за повишаване на квалификацията в архивите 2009-2012 г. Целта е както повишаване квалификацията на служителите на ДАА в областта на управлението на архивите и основните процеси на работа с архивните документи, така и осигуряване на квалифицирани кадри за учрежденските, фирмени и други архиви в съответствие с изискванията на Закона за НАФ. Към програмата са приложени 3 учебни програми за курсове и програма за въвеждащо обучение на новоназначени служители. Предстои тяхното обсъждане и утвърждаване.

Във връзка с изготвянето на програмата е направено и предложение пред Националната агенция за професионално образование и обучение за включване на професията “архивист” в Списъка на професиите за професионално образование и обучение, раздел “Стопанско управление и администрация”. Представител на агенцията участва и в междуведомствена работна група, която подготви “Ръководство за признаване на професионалните квалификации в България”. В него е описана административната процедура относно признаване на квалификация, придобита в чужбина.

- Максимално са използвани курсовете, организирани по проекти и програми на МДААР и Института за публична администрация (ИПА). Компютърните курсове, организирани по Програмата “Електронно правителство”, са преминали от 178 служители на агенцията. Общо 83 служители от почти всички звена са включени в езикови курсове по проекта “Подготовка на служителите в българската администрация за ефективна работа с институциите на ЕС”. Особено масово е обучението по английски език не само на териториално ниво, но и в София за служителите от централната администрация, ЦДА и СДА.

- По линия на ИПА са проведени и задължителните курсове за новоназначени държавни служители на експертна и ръководна длъжност, курсове по правни регулации, управление на човешките ресурси, финансово управление, базисни компютърни умения, информационни технологии, управление на проекти и други. В тях са участвали 50 служители.

- От ДАА са организирани няколко краткосрочни курсове, свързани с изпълнението на приоритетни за годината задачи – обучение на служители от дигиталните центрове, на служителите и операторите по проекта за Одринска Тракия, за придобиване на умения за управление на проекти, както и на счетоводителите по въвеждането на финансово-счетоводната програма “Ajurl-5”.

- Осигурено е участие на шестима архивисти в международни научни конференции и запознаване с чуждия опит.

Общо през годината различни курсове и семинари са преминали повече от 300 служители, което предполага повишаване на професионализма и качеството на изпълнение на служебните задачи.

За осигуряване на по-добри възможности за повишаване квалификацията на служителите се разработи проектно предложение “Укрепване и разширяване на капацитета на ДАА за провеждане на ефективна и прозрачна политика в областта на архивното дело”. Основна цел на този проект е да се утвърдят стандартите за прозрачна и почтена администрация чрез модернизирани и повишаване ефективността и публичността на държавната политика по отношение управлението на НАФ и прилагане на мерки за укрепване на институционалния и административния капацитет на агенцията. С проектното предложение агенцията кандидатства за финансиране на планираните дейности по подприоритет “Прозрачна и почтена администрация” на ОПАК, но не беше утвърдено от Управляващия орган на ОПАК за финансиране.

Активизирането на международното сътрудничество на ДАА и участието в архивната политика на Европейския съюз през отчетния период са насочени приоритетно към развиване на нови форми на европейско и регионално сътрудничество; успешно представяне на страната в международните и европейски архивни институции и ефективно участие в тяхната дейност. Търсени са нови възможности за развиване на съществуващи и създаване на нови партньорства за популяризиране на България и нейното архивно наследство в европейското културно пространство.

Международното сътрудничество на многостранна основа се разви чрез участие на ДАА в следните международни прояви:

- XVI международен конгрес на архивите на тема „Архиви, стратегическо управление и развитие: изграждане на бъдещото общество“, проведен в Куала Лумпур, Малайзия (21-27 юли 2008). На конгреса присъстват 1200 участници от 138 страни.

Дискутирани са широк кръг професионални проблеми – от документния мениджмънт на институционално равнище и прилагането на архивни стандарти до експертизата и публичния достъп. Сред обсъдените въпроси са мерките за защита на архивите от природни бедствия или въоръжени конфликти и предизвикателствата при опазването на е-документи. Подчертана е необходимостта архивистът да намери баланс между достъпа до документите и защитата на личната тайна, националния интерес и авторското право. Разгледано е и значението на “съюзяването” с други професии, включително одитори, юристи, библиотечни и музейни работници, както и начините за отправяне на ключови послания за значението на архивите за обществото като цяло и за политиците, отговорни за вземането на решения. Обсъдени са въпросите за обучението по архивистика, компетенциите, които съвременните архивисти трябва да притежават предвид предизвикателствата на новите технологии и нарастващите очаквания на управленските фактори и на обществото като цяло.

- Годишната генерална асамблея на Европейския клон на архивите на МСА (EURBICA), проведена в Париж през ноември 2008 г. На форума е представен докладът за дейността в периода 2004-2008 г. и е приет работният план за 2008-2010 г., съсредоточен върху проекта EURONOMOS (европейска правна база данни за архивите он-лайн) и европейския портал на архивите. Обсъдени са връзките между EURBICA и Европейския съюз, работата с групата на европейските архивисти, представен е проектът EUROPEANA. Избрани са нов председател (Ангелика Мене-Хариц, Германия), генерален секретар (Елен Серван, Франция) и бюро (12 души архивисти от всички краища на Европа, сред които и представител на българските архиви).

- Европейското бюро на националните архивисти (ЕБНА) заседава през годината два пъти: в Люблина (11 април) и в Париж (19 ноември). На първото заседание е разискван междинният доклад за работата на Европейската архивистка група, а в Париж – проведените одитни проверки в част от европейските национални архиви, проблемите за частните инвестиции и приходите от лицензи, свободата на достъпа до документите в Интернет и в читалните на архивите. Единодушна е позицията, че достъпът до архивите (хартиени и дигитални) в читалните на архивите трябва да бъде напълно свободен и безплатен.

- Европейската архивистка група (EAG) към Генералния секретариат на Европейската комисия в Брюксел проведе едно заседание през юни 2008 г. На него е обсъдено изпълнението на приоритетните задачи, спуснати от Съвета на Европа. Отчетени са следните резултати:

- В областта на борбата срещу бедствията и аварията е подготвена и реализирана под ръководството на Германските архиви в Интернет специална страница с цялата необходима информация и методически указания;

- Създаден и тестван е специалният софтуер за Интернет портал за документите и архивите на Европа;

- Отпечатано е книжно издание на европейския проект MoReq2, досега съществувал само в електронен вариант;

- Приключва работата по представянето на най-добрите практики с оглед на националното и европейското архивно законодателство. ДАА е сред първите, които са предоставили основна информация за националното архивно законодателство. Постигнато е споразумение в бъдеще базата данни да се попълва само с преведени резюмета на съответните нормативни актове;

- ДАА е отговорила своевременно на всички анкети, свързани с подготовката и издаването на втори том от „Доклад за архивите в разширения Европейски съюз“ и с мащабното проучване за бъдещето на микрофирмирането в архивите на Европа;

- Под ръководството на архивите на Испания продължава подготовката на наръчник с практически принципи и насоки, свързани с борбата срещу кражбите на архивни документи.

- Международен колоквиум „Архивите утре“, проведен през ноември 2008 г. в ЮНЕСКО, Париж, с участието на ЕБНА и EURBICA. С цел да се обобщят различните архивни практики на форума са обсъждани предимствата и недостатъците на глобализацията, повторното използване на информация от публичния сектор, пряко свързано с Директива 2003/98/ЕД на Европейския парламент за осигуряване за гражданите на Европа на по-широк он-лайн и он-сайт достъп до архивната информация.

Международно сътрудничество на двустранна основа:

През годината е анализирано изпълнението на действащите договори за сътрудничество между ДАА и националните архивни институции на Албания, Македония, Румъния, Русия, Сърбия, Черна гора, Украйна и Хърватия с оглед активизиране на дейностите по тяхната реализация. По време на участието на ръководството на агенцията във форумите на многостранна основа са сондирани и възможностите за активизиране на контактите с националните архиви на Австрия, Гърция, Италия, Турция и Франция.

По време на посещението на арменския президент в България през декември 2008 г. е подписано първото споразумение за архивно сътрудничество с Националния архив на Армения.

Реализиран е сключеният меморандум между ДАА и Федералния изследователски отдел към Конгресната библиотека на САЩ за предоставяне на копия и информация за американски военнослужещи, загинали и безследно изчезнали по време на Втората световна и Студената война

ПРЕДАРХИВНИ И АРХИВНИ ДЕЙНОСТИ

Контролно-методическа дейност, комплектуване и отчетност

И през 2008 г. контролно-методическата дейност в учрежденията-фондообразуватели е един от приоритетите в работата на държавните архиви, осъществявана в съответствие с новите изисквания на Закона за НАФ и допълнителните указания от ДАА.

Спазвайки утвърденото от председателя на ДАА Указание за съставяне и оформяне на **списъците на действащите фондообразуватели** и Процедурата за изготвянето и актуализирането им, всички държавни архиви са преработили цялостно Списъци №№ 1 и 2 и са ги представили в определените срокове за съгласуване в Главната дирекция. Същите ще бъдат прегледани и при наличие на принципни различия и неспазване на критериите, ще се разгледат от ЦЕПК. Трябва да се отчете, че за първи път ДВИА работи по изготвянето на списък на действащите си фондообразуватели, като се надяваме в бъдеще той да бъде актуализиран със съдействието на експерти от Министерството на отбраната и Оперативния архив на Българската армия.

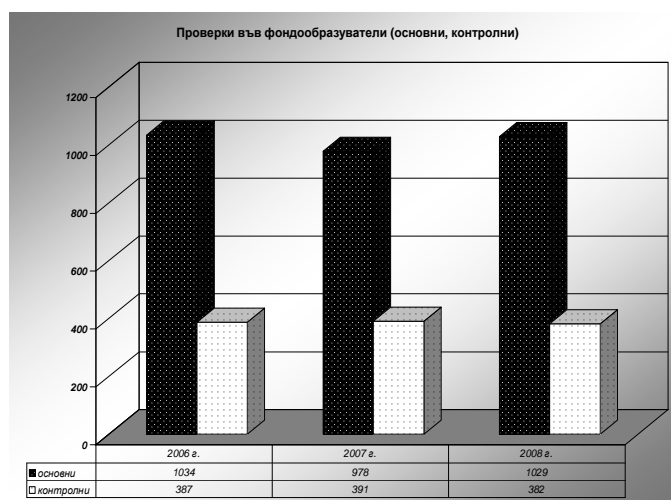
Обобщените данни от Таблица № 1 показват значително намаляване на действащите фондообразуватели в сравнение с 2007 г. (с 4399). Това се дължи основно на прилагането на принципите и критериите за определяне на фондообразувателите на държавните архиви и на продължаващите процеси на реструктуриране на икономиката – приватизация, ликвидация, обявяване в несъстоятелност, закриване и преобразуване на държавни или общински институции и търговски дружества.

Въпреки стремежа да се създаде пълна и ясна картина за фондообразувателите, отново са констатирани случаи на некоректно попълнени данни, водещо до разлика в броя на фондообразувателите, посочен в годишните отчети и този в Списъци №№ 1 и 2.

Своевременните контакти на държавните архиви с фондообразувателите по различните процеси – проверки, разработване на номенклатури на делата, комплектуване, провеждане на курсове и др., са предпоставка за подобряване организацията по съхраняването, обработването и използването на документите в учрежденските архиви.

Продължава наложилата се добра практика за изпращане в началото на годината на уведомителни писма до фондообразователите относно задълженията им, произтичащи от Закона за НАФ.

Намаляването на броя на учрежденията-фондообразователи и 20-годишният срок на запазване на документите в учрежденските архиви са фактори, налагащи като приоритет засилването на контрола на държавните архиви във фондообразователите по съхраняването и опазването на документите. Този превантивен, текущ и последващ контрол се осъществява чрез ежегодни проверки – **основни и контролни**. През 2008 г. (Таблица № 1) са извършени общо 1427 проверки, от които 1029 – основни и 382 – контролни. Спрямо 2007 г. този показател е увеличен с 3 %, но броят на планираните проверки за годината не е изпълнен. Като причина за това архивите посочват редуцирането на персонала, довело до реструктуриране на някои дейности. Значително преизпълнение на проверките отчитат единствено ТДА – Варна и ЦДА (съответно 13 и 9 основни проверки).

Общият извод от направените проверки е, че след влизането в сила на Закона за НАФ се забелязва подобряване на организацията, съхранението и опазването на документите, създавани от фондообразователите. Направените предписания се изпълняват, особено в областните и общински администрации и териториалните поделения на централни държавни институции. Разбира се, има и такива, в които най-общо казано не се спазват нормативните изисквания за организиране и съхраняване на текущите и архивните документи.

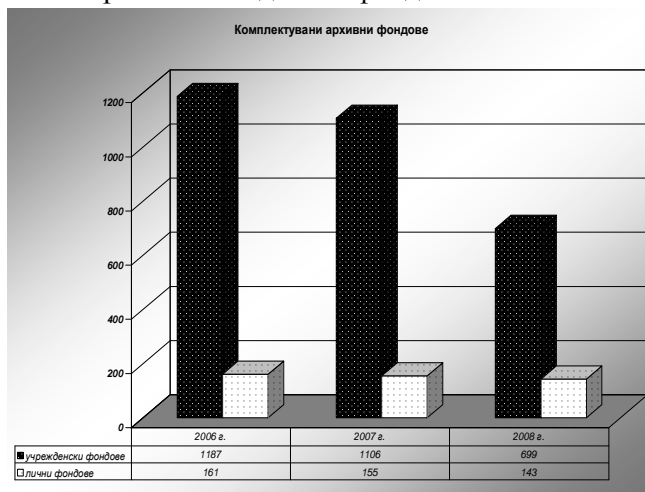
Ежегодна практика на държавните архиви са **квалификационните мероприятия** (съвещания, курсове, семинари) с членове на Постоянно действащи експертни комисии (ПДЕК) и отговорници на учрежденски архиви. В сравнение с миналата година броят на проведените курсове и на обхванатите в тях фондообразователи е увеличен двойно, което говори за осъзната необходимост от тази съвместна дейност, особено след приемането на Закона за НАФ. Архивите отчитат висок процент на присъствие и активна позиция на участниците. Най-много фондообразователи са се включили в курсовете, организирани от ТДА – Видин, Велико Търново, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик, Перник, Силистра и Смолян (Таблица № 1).

Изготвянето на **номенклатури** на делата със срокове за съхранение и тяхното внедряване е важна задача, осигуряваща правилна класификация на документите в учрежденията и установяване на ред в деловодствата и учрежденските архиви. През отчетната година са разработени 277 номенклатури, от които 132 нови, което е около 40% преизпълнение на планираните. Съпоставен с миналата година, този показател е почти същият. Най-голямо изпълнение (над 15 номенклатури) имат ТДА – Кюстендил, Плевен, Сливен, Смолян, Шумен и ЦДА (Таблица № 1).

Във връзка с изработването на **Списък на медицинските документи**, създавани в отрасъл “Здравеопазване” (приоритетна задача т.Ш.3), ТДА – Бургас, Варна, Плевен, Пловдив и СДА са изпълнили задълженията си и са предоставили в централната администрация списъци на този вид документи, които да послужат за изработването на общия списък. Проектът на списъка е изготвен и изпратен в Министерството на здравеопазването за съгласуване и последващо утвърждаване.

Добре организираната и осъществена преархивна дейност във фондообразувателите е важна предпоставка за успешно **комплектуване** на държавните архиви с исторически ценна документация. През 2008 г. на държавно съхранение са приети 699 учреденски фонда с 25 025 архивни единици (а.е.) и 355,72 линейни метра (л.м.), от които 119 – нови фондове. Що се отнася до фондовете от личен произход, констатацията е: 142 фонда с 1067 а.е. и 148,7 л.м., от които 72 – нови. Комплектувани са и 53 спомена и 204 частични постъпления (Таблица № 2).

Като тенденция през последните години, количественият показател при личните фондове почти се запазва, докато броят на постъпленията от учреденски фондове намалява. Сравнявайки с тези от 2007 г., комплектуваните фондове от учреждения-фондообразуватели са с 407 по-малко, а новите – с 59. Тази тенденция е обективен и очакван резултат от намаляването на броя на действащите фондообразуватели и въвеждането на 20-годишния срок на запазване на документите в учрежденията. Преизпълнение (над 10 учреденски фонда) отчитат ТДА – Враца (16), Плевен (21), Русе (15) и Търговище (19). Прави впечатление, че ТДА – Пазарджик също е постигнал висок количествен показател по комплектувани учреденски фондове (44), без да има голямо преизпълнение, тъй като планираните за годината фондове са 36.

Изпълнявайки приоритетните задачи за 2008 г., държавните архиви са комплектували документите на: закрити, обявени в ликвидация и несъстоятелност фондообразуватели (общо 328); приватизирани търговски дружества и обекти, бивша държавна или общинска собственост (141) и фондообразуватели от Списък № 1 с неприети документи до 1988 г. (115). Изпълнена е и задачата за комплектуване и научно-техническа обработка (НТО) на документите от местните избори през 2003 г.

И през отчетната година постъпилата на държавно съхранение научно-техническа документация (НТД) е минимална по обем – общо от 19 фондообразувателя. Само 3% от всички инвентарни описи са с НТД. Анализът в годините показва, че от 2002 г. постепенно намалява броят на фондообразувателите, създаващи такава документация, като в същото време се увеличават, от една страна, потребителите ѝ, и, от друга, собствениците на приватизирани предприятия, които категорично отказват да я предават за постоянно запазване в държавните архиви. Експертиза на “етап списък” е извършена само от ТДА – Кърджали, Кюстендил, Пловдив, Смолян и ЦДА, като са изготвени общо 13 списъка (Таблица № 2).

Трудностите, които срещат архивите при комплектуването на документите, са свързани преди всичко с реструктуриране на фондообразователите, преместване в други райони, неколнократна промяна на собственици, съдебни спорове, неприключени ревизии, претенции за собственост върху документи и др.

В съответствие с чл. 49 от Закона за НАФ в държавните архиви през 2008 г. са постъпили за сведение 667 акта за унищожаване на документи от масово-типов характер, неподлежащи на запазване. По искане на някои фондообразователи, включително и на частни структури, архивите оказват методическа помощ при тяхното изготвяне. Има случаи на несъобразяване с направените бележки за неправомерно включени документи в актовете, но това е въпрос на отговорност и спазване на нормативните документи и методическите указания от самите фондообразователи. Вниманието на архивите трябва да бъде насочено преди всичко към документите, определени като ценни за държавно съхранение.

Според обобщените данни в Таблица № 3, **обработените** учрежденски фондове са 645, което е продължение на очертаващата се през последните години тенденция за намаляване броя на обработените фондове, като през 2008 г. то е значително – с 430 фонда в сравнение с 2007 г. Отново най-голям дял – 288 фонда, са обработени по договори със Звената, сформирани към ТДА, което представлява 44% от общия брой. Следват постъпленията, обработени от служители в архивите – 184 или 29%, от ПДЕК – 153 или 24%, и по договори с физически и юридически лица (извън Звената) – 20 или 3%.

Въпреки че обработените учрежденски фондове чрез Звената са най-много, забелязва се сериозен спад на техния брой спрямо 2007 г. – с 254, което, разбира се, е пряко свързано и е резултат от комплектуването. Общ проблем за всички архиви е забавянето при изплащане възнагражденията, което демотивира членовете на звената и води до намаляване на приходите от обработка. Най-голям брой постъпления, обработени по този начин, имат ТДА в Монтана (31), Пазарджик (29), Кърджали и Разград – по 20. Единствено архивът в Благоевград се е справил с обработването на комплектуваните през годината фондове без Звено, а СДА и ТДА – Смолян отчитат по 1 обработка от Звената.

Качественото извършване на НТО на документите заема важно място в работата на държавните архиви. В тази връзка продължава добрата практика за провеждане обучение на членовете на Звената – запознаване с промените в нормативната база, с конкретни въпроси и решения на ЕПК и указания на ДАА, свързани с пряката им работа.

Що се отнася до фондовете, обработени от служители в архивите, се потвърждава изводът, направен преди 2-3 години, за увеличаване на техния брой. Най-много такива обработени фондове имат ТДА – Търговище (35) и Плевен (30), които са и с най-голям обем архивни единици – съответно 1349 и 699. Трябва да се спомене и ДВИА, в който обработените от служителите архивни документи са обособени в 860 а.е. (Таблица № 3).

Все още архивите срещат трудности при работата с ПДЕК на фондообразователите, въпреки ясно регламентирания им задължения в Закона за НАФ. Проблемите са особено при експертизата и техническата обработка на документите. Въпреки това, 72% от архивите имат постъпления, резултат от дейността на ПДЕК, с изключение на ТДА – Габрово, Добрич, Ловеч, Перник, Русе, Силистра, Търговище и Шумен. Трудности има и при контактите с приватизирани търговски дружества и обекти – бивша държавна или общинска собственост, за изпълнение на § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за НАФ.

Научно-техническа обработка на архивни документи по сключени договори от фондообразователи с физически и юридически лица, извън Звената, отчитат архивите в Пловдив, Смолян, Плевен и ЦДА.

Съпоставянето на цифровите данни между комплектуваните и обработените учрежденски и лични фондове показва, че в края на 2008 г. в 66% от архивите все още има необработени фондове. От общата фондова наличност на архивната система не са обработени 428 фонда, в размер на 786,06 л.м. Само в 10 архива няма необработени

фондове. Това са: ТДА – Велико Търново, Видин, Враца, Добрич, Кюстендил, Плевен, Силистра, Сливен, Търговище и ДВИА. През 2008 г. са обработени общо 87 учреденски фонда с 23 802 а.е. и 66 лични фонда с 6643 а.е.

През изминалия период немалко архиви са работили по пресъставяне на инвентарни описи, като общото количество е 183 описи с 6391 а.е. и 98,05 л.м. (Таблица № 3). Най-голям брой пресъставени описи отчитат архивите в Благоевград, Враца, Перник, Плевен и ДВИА.

В изпълнение разпоредбите на § 9 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за защита на **класифицираната информация** (ЗЗКИ) в структурите на ДАА през 2008 г. е извършено следното:

- Премахване или промяна нивото на класификация на документи с изтекъл срок на защита и съставна част на НАФ. По тази задача са работили:

ДВИА – архивни фондове Национална служба “Жандармерия”; Национална служба “Гранична полиция”; Изпълнителна агенция “Социални дейности” – МО; Военна академия “Г.С.Раковски”; Национален военен университет “В. Левски” – В. Търново; Държавно предприятие “Транспортно строителство и възстановяване”. Архивът отчита забавяне при техническото отразяване на премахнатото ниво на класификация върху архивните документи поради приоритетно изпълнение на постъпили в архива заявления на граждани;

ЦДА – подокументно е отразено премахнатото ниво на класификация на 32 фонда с 57 описи и 1026 а.е.

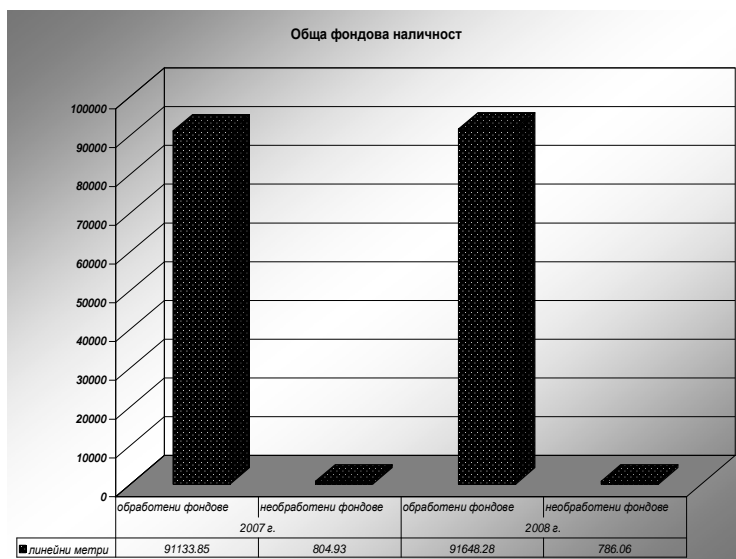
ТДА – Габрово и Русе изцяло са приключили този процес, като работата продължава в ТДА – Видин и Кюстендил;

- Изготвяне на исторически справки на фондовете след премахване нивото на класификацията им в ТДА – Видин;

- Актуализиране на данните за архивните документи с непремахнато или непроменено ниво на класификация в ДВИА;

- Във връзка със задължителните указания на Държавната комисия по сигурността на информацията (ДКСИ), през 2008 г. са подготвени от ЦДА, СДА и ТДА – Варна, Враца, Ловеч и Търговище становища по предложения за унищожаване на документи, носители на класифицирана информация с изтекъл срок на защита. Такива становища са подготвени и от служителя по сигурността на информацията в ДАА – общо 47 обобщени и индивидуални становища за 127 организационни единици и техни подразделения.

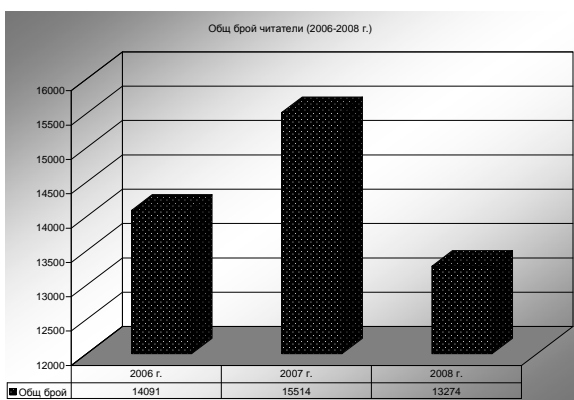
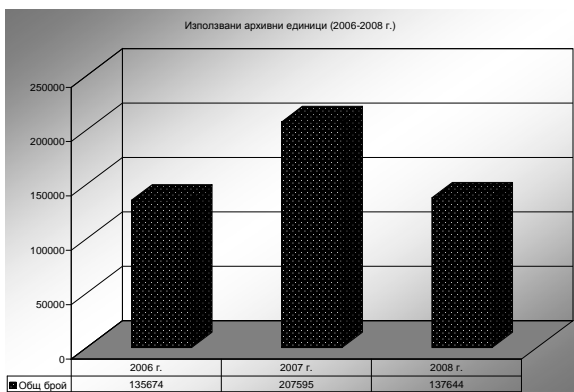
Прегледът на количествените показатели в Таблица № 5 сочи тенденция към по-достоверно представяне на информацията от държавните архиви за **фондовата им наличност**. Архивите не са допуснали груби грешки и неточности, съобразили са се с показателите от предходната година и са отчетели коректно и реално необходимите цифрови данни. Това се дължи на засиления контрол по правилното водене на отчетната регистрация, спазването на методиката и на допълнителните указания от ДАА. В края на 2008 г. фондовата наличност на държавните архиви възлиза на 91 003 фонда с 92 434,34 л.м. От тях 58 858 са учреденски фондове, 5348 – от личен произход и 26 358 – фондове от бившите партийни архиви. В таблицата не фигурират стойностите за партийния масив – същите са посочени в отчета за 2007 г. и при тях няма настъпили промени.

Оставени документи за временно съхранение във фондообразуватели имат архивите в Добрич, Варна, Перник, Пловдив и Русе. Освен посочения брой фондове, в държавните архиви се съхраняват 15 931 спомени и 19 099 частични постъпления. Сравнението с данните от предишни години показва значително намаление на техния брой през 2008 г. (с 407), което е положителен резултат от дейността на архивите по тяхното преглеждане и отнасяне към фондове или обединяване в колекции.

Използване, научно-справочен апарат, автоматизация на архивните дейности и съхранение

Използването на архивни документи е основната дейност, чрез която ДАА осигурява публичността на НАФ. Основен акцент през отчетния период е стремежът към стриктно прилагане при неговата организация на нормативната уредба както по отношение на професионалните принципи, така и на изискванията на административното обслужване. Усилията са насочени към повече прозрачност и по-добър диалог с обществото при максимално улесняване на потребителите, но и защита интересите на държавата, обществото и отделния гражданин.

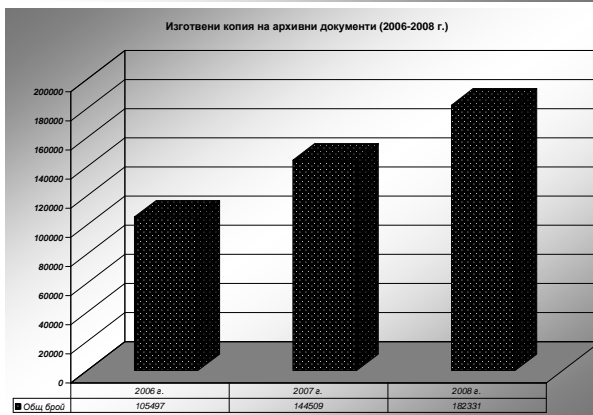
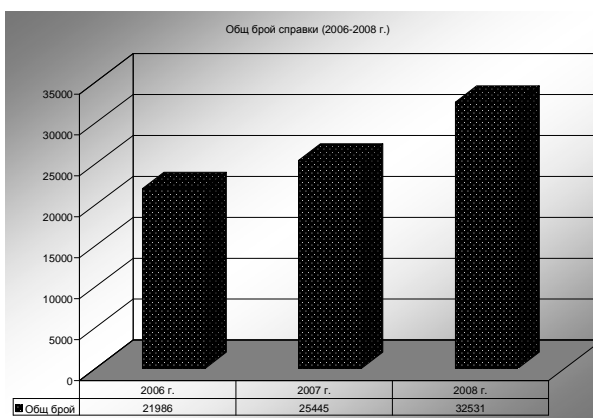

Един от основните отчетни показатели за интензивността на използване на архивни документи в агенцията – общият брой читатели – през 2008 г. възлиза на 13 274 и маркира най-ниското ниво за последните четири години. Намалението спрямо предишната година е с 2240 читатели и се дължи в най-голяма степен на намаляването на физическите и юридическите лица, издирващи документи за удостоверяване на имуществени права.

Идентична е промяната в търсенето на архивна информация по отчетен показател брой на използваните архивни единици¹ – нарастване на техния брой през 2007 г. спрямо 2006 г. и забележимо намаление през 2008 в сравнение с 2007 г. В това отношение влияние оказват и обективни фактори, като усвояването от някои архиви на нови архивохранилища, наложило временно ограничаване използването на фондовата наличност. В края на годината по такива причини е прекратено използването на целия, особено търсен от потребителите, документален масив на бившата Българска комунистическа партия.

В противоположна посока на общия брой читатели се движи интензивността на използването, измерена чрез количествените показатели за извършените справки. Обобщените данни се придържат към очертаната в последните години тенденция за постоянно нарастване на техния брой: през 2007 г. – с 3459 справки, през 2008 г. – със 7086. Много близка към тази картина е графиката, илюстрираща количеството на изготвени копия на архивни документи.

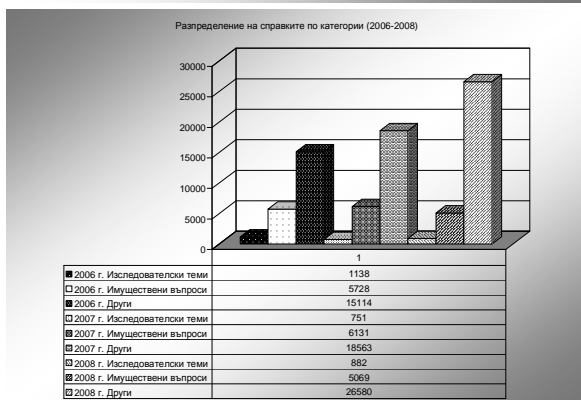
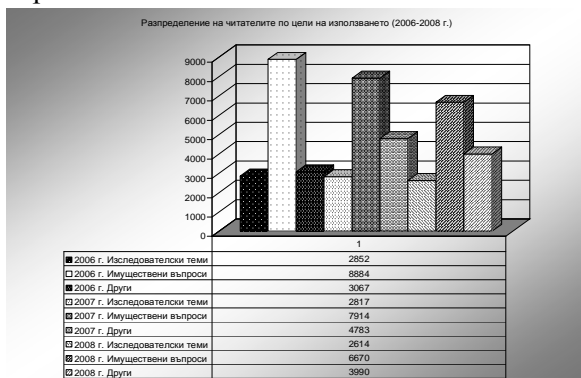
Това насочва към извода, че потребителите се преориентират и все по-често предпочитат да се възползват от предоставяните от архивите услуги – изготвяне на справки и копия – отколкото лично да посещават читалните и сами да издирват интересуващата ги информация и документи.

¹ В диаграмата не е включен броят на използваните копия на документи от чужди архивохранилища.

Структурирането на отчетните данни за целите на използване през 2008 г. по отношение както на брой читатели, така и на брой справки е почти идентична с предшестващите години. Потребителите, посетили архивите с цел удостоверяване на имуществени права, продължават да формират преобладаващата част (50%), съответно 20% по изследователски теми и 30% при категория “други”. Като абсолютна стойност обаче броят на читателите по имуществени въпроси по принцип продължава да намалява – с 970 през 2007 г. спрямо 2006 г. и с 1244 през 2008 г. спрямо 2007 г. Това е логичен и очакван резултат поради постепенното изтичане на сроковете по законите за връщане на собствеността, но най-вероятно в краткосрочен план ще се промени предвид очаквания силен интерес към документи за собственост от наследници на българските бежанци от Одринска Тракия, Мала Азия и от други територии в съседни страни.

При специфичните за всеки архив условия естествено има и такива, чиито отчетни показатели се различават и дори са противоположни на налагащите се за цялата агенция изводи. Такива са например ТДА – Враца, където броят читатели по изследователски теми значително превишава останалите – 223 срещу 46 по имуществени въпроси и 13 от категорията “други” и ТДА – Видин със съотношение съответно 32 срещу 2 и 6. При справките по изследователски теми като относителен дял или като абсолютни стойности с по-значимо количество са дирекциите в Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Смолян, Шумен, ЦДА и ДВИА и СДА, обяснимо с наличието в тези градове като университетски центрове на преподавателска и студентска общност с научен интерес към архивното наследство. Като цяло както при читателите, така и при справките дялът на търсенето на архивни документи за изследователски цели е устойчиво най-малък в сравнение с другите категории: за 2008 г. при читателите той е 20% от общия брой, а при справките – 3%.

От диаграмите е очевидно, че вътрешната структура и съотношението на читателите и на справките по основните категории се запазва през периода 2006-2008 г.

През 2008 г. е налице отново увеличаване на справките от категорията “други”. Тук нарастването спрямо 2007 г. е с 8017 броя, докато през 2007 г. спрямо 2006 г. е било с 3449 броя. Относителната тежест на категорията “други” също е най-голяма и обхваща 81% от всички справки спрямо 73% през 2007 г. Това се дължи до голяма степен на издаваните от ДВИА удостоверения за трудов стаж, осигурителен доход и социален статус на кадрови военнослужещи, граждански лица и техните наследници. Но и без тяхното отчитане относителният дял на категорията “други” (71%) във всички останали архиви е значително по-голям от другите две категории справки – 25% по имуществени въпроси и 4% по изследователски теми.

Тази категория се формира най-вече от заявления за предоставяне на архивна информация по социално-правни въпроси, свързани със защита на основни права на различни обществени групи и граждани и е често мерило за удовлетвореността при

обслужване на потребителите. В същото време нейното съдържание се променя много динамично, поради което е трудна за прогнозиране и предварително планиране. Върху нея оказват влияние често напълно външни за архивната система фактори – най-често промени в законодателството. Потребителското търсене е мотивирано обикновено от чисто практически цели: обезщетения за претърпени репресии, удостоверяване на трудов стаж и др. Именно във връзка с поредната промяна на Закона за политическа и гражданска реабилитация през 2008 г. ТДА – Благоевград извърши голямо количество справки на физически и юридически лица (11 043 справки срещу 870 през 2007 г.; изготвени 11 838 копия архивни документи, от които 6907 заверени). По същата причина за известен период изключително засилена е интензивността на използването в ТДА – Смолян.

През 2008 г. повечето архиви са направили служебно проучване по няколко общи за агенцията теми: за руската емиграция, българските имоти в Одринска Тракия, обявяването на независимостта на България и др. В ДВИА е извършено издирване на документи за убити и безследно изчезнали американски военнослужещи през ХХ в., за доставките на немски танкове “Майбах” и “Пантера”, за загинали чужденци при опит за преминаване на българската граница и др.

Сериозен проблем на централно и местно ниво се оказва прилагането на действени механизми за събиране на дължимите от потребителите средства за услуги, особено при предоставянето на справки и копия по кореспондентски път, както и отказът на юридически лица да заплащат таксите и услугите по ПМС № 246/2007 г. В тази връзка е изпратено официално запитване до Министерството на финансите, чието становище е категорично, че държавни и общински органи следва да заплащат държавни такси, както и цената на извършените от агенцията услуги.

Като утвърждаване на нова форма за обслужване на потребителите на архивна информация може да се отбележи едногодишното успешно функциониране на обслужването на принципа “едно гише” в ЦДА и в читалнята на СДА.

Пряко свързано с ефективното и качествено обслужване на потребителите е състоянието на **научно-справочния апарат**. Постоянен остава стремежът на архивите в Благоевград, Добрич, Кюстендил, Перник, Плевен, Смолян, София и ЦДА да усъвършенстват инвентарните описи на най-използваните фондове. Повечето ТДА продължават да поддържат, обогатяват и използват ефективно каталозите и картотеките в техния традиционен вид (Таблица № 6). Приоритет в тази област обаче остават дейностите по прилагането на съвременните ИКТ и привеждане на основните справочници в автоматизиран режим на използване.

През изминалата година е натрупан значителен обем от данни в базите на петте подсистеми на **Автоматизираната информационна система на архивите (АИСА)** (Таблица № 9) в общ обем 38,09 МВ. Резултатите се дължат на усилията на ТДА, които постигат заложените показатели въпреки трудностите, липсата на достатъчно техника и кадри.

В съответствие с дадените указания основно е работено по изграждането на подсистема “Фондова наличност”. През годината се промени процедурата по изпращане и контрол на разпечатките и записите на въведените картони обр. 1 и 1А. Предвид подготовката за прехвърляне на информацията в нова информационна система, ТДА са направили пълна и цялостна проверка на функционалната цялост и четивността на данните във всички подсистеми на АИСА. Това ще подпомогне значително автоматичното им прехвърляне в новата система и ще съхрани многогодишния труд на архивната колегия. За съжаление двата най-големи централни архива не попълват базите данни на АИСА и това е един сериозен недостатък за цялостната информационна стойност на сегашната и бъдещата информационна система. След очакваното през 2009 г. внедряване на новата информационна система и Регистъра на НАФ, фондовата наличност на агенцията ще бъде достъпна за потребителите в електронен режим в частта, съхранявана в

ТДА. Това безспорно ще е дължимо удовлетворение за колегите от ТДА за няколко години изключителна мобилизация на ресурсите. Като цяло обаче информацията за най-значимите фондове с национално значение, съхранявани в ЦДА и ДВИА, още продължително време няма да бъде достъпна по електронен път. В това направление ръководствата и съставът на ЦДА и ДВИА следва да обмислят мерки за възможно най-бързо преодоляване на забавянето. Това се оформя и като приоритетна тяхна задача в средносрочен план.

През 2008 г. започна реалното изграждане на Дигитален архив в рамките на институционална, централизирана провеждана политика в ДАА. Това е експериментален период на натрупване на неголяма база от дигитални обекти, през който са разработени, проверени в практиката и прецизирани методическите и стратегически принципи и изисквания, очертани са основните проблеми и начините за тяхното решаване. Дейността е планирана в рамките на съвместния с ЮЗУ “Неофит Рилски” – Благоевград проект “Научноинформационен комплекс “Дигитални архиви”, финансиран от фонд “Научни изследвания” при Министерството на образованието и науката.

Изграждането на Дигиталния архив е комплекс от взаимосвързани дейности, включващи подбор на документи, създаване на дигитални обекти и съответните метаданни, контрол по качеството, съхранение и използване на дигитални обекти. Основните процеси и дейности се ръководят и координират от Комисията по дигитализация и Центъра по дигитализация в София (Отдел АИС), като последният изготви дигиталните обекти на съхраняваните в ЦДА и СДА документи, както и в други ТДА, които нямат техническа възможност да сканират голямоформатни документи. В изпълнение на работната програма са подбрани и дигитализирани документи по заложените в проекта теми: “100 години от обявяване Независимостта на България”, “История на държавното и местно устройство и управление 1878-1944 г.”, “България и ОН”.

В централната база на Дигиталния архив са включени и обекти, изготвени във връзка с подготовката на издания и изложби. Общият обем на базата¹ към 31.12.2008 г. е 1405 дигитални обекта със съответните метаданни, съдържащи 9703 файла с дигитални образи и общ обем 466906 МВ. От тях в центровете по дигитализация в София, ДВИА и ТДА в Благоевград, Варна и Пловдив са изготвени 1325 дигитални обекта (94,3%) с 9437 файла с дигитални образи и общ обем 459493 МВ. От изготвените самостоятелно във всички останали архиви (извън центровете), в Дигиталния архив са включени общо 80 обекта с 266 файла с дигитални образи и 7413 МВ. Разпределението на количеството по архиви и центрове е посочено в Таблица № 10.

ЦЕНТЪР ПО ДИГИТАЛИЗАЦИЯ – СОФИЯ (Отдел АИС)						
(към 31.12.2008)						
Архив, съхраняващ документите	Брой дигитални обекти (master)		Брой файлове с дигитални образи (master)		Обем в МВ (master)	
	Общо	От тях изготвени от студенти	Общо	От тях изготвени от студенти	Общо	От тях изготвени от студенти
ЦДА	954	814	7982	7231	381500	343900
СДА	198	46	642	179	39700	11200
Кюстендил	2	1	2	1	160	50
Монтана	4		8		369	
Перник	3	3	5	5	419	419
Общо:	1161	864	8639	7416	422148	355569

Общо са изготвени и получени в агенцията 1495 дигитални обекта. След проверка от тях са отхвърлени изцяло 90 (6% от всички обекти), като нарушаващи основни принципи и изисквания за дигитално представяне на архивни документи. Качеството на образите, изготвени във всички центрове по дигитализация, отговарят напълно на изискванията. В това отношение заслужава да се отбележи високата прецизност на центъра във Варна не само при сканирането, но и в другите процеси по изграждането на Дигиталния архив: подбор, изготвяне на метаданни, организация на дейността, включително и отчитането на изготвените обекти.

В някои от другите архиви като Монтана и Пазарджик дигиталните образи също са изготвени много прецизно и покриват напълно всички изисквания. С малки изключения много добре се справят и ТДА в Ловеч и Търговище. Отговорно отношение по проекта прояви ТДА – Стара Загора, като незадоволителното качество на изготвените дигитални образи се дължи единствено на недостатъците на сканиращата техника и използвания софтуер. Предложението на работния екип по проекта е тези архиви да получат и новозакупените скенери А3 или друга техника. Архивите в Кюстендил и Перник не са извършвали сканиране, но са предавали документи в централите по дигитализация. По проекта през 2008 г. не са дигитализирани документи от архивите в Плевен, Разград, Силистра и Смолян.

На този етап се очертават няколко основни проблемни области: липсата на софтуер за управление на работните процеси и базата на Дигиталния архив и подходяща инфраструктура; недостатъчната обезпеченост със сканираща техника и недостиг на кадри, които дирекциите могат да отделят за тази дейност, както и необходимостта от тяхното обучение. За тяхното преодоляване са предприети действия, като някои ще бъдат решени с внедряването на новата информационна система.

Необходимостта от прецизиране и допълване на данните за фондовата наличност в отчетните документи, както и допълването им с нови (линейни метри, брой кутии, рулони и др.) наложи като стратегическа задача извършването на **цялостна паспортизация на архивните фондове в ДАА**. Това е много съществен момент в цялостната дейност на архивите, свързан с въвеждането на коректни данни в информационната система. Дори архивите, приключили с паспортизацията на фондовата си наличност през 2006 г. (ТДА – Видин, Сливен и Търговище), отново се връщат по всички фондове, за да допълнят в актовете изискващите се нови данни.

Изпълнението на тази значителна по обем работа, изискваща изразходването на голям кадрови и времеви ресурс, изведе и приоритетната за 2008 г. задача за изготвяне на план-програми от архивите за извършване на цялостна паспортизация в рамките на три години. Въз основа на представените конкретни план-програми е съставена обобщена план-програма за паспортизация по години за периода 2008 – 2010 г. Предвижда се до края на 2010 г. всички архиви да са изготвили заключителните си протоколи с анализ на резултатите и изводите от тях.

През настоящата година общият брой на проверените фондове е 13 321 (при план 11745) с 1 006 885 архивни единици, като общият обем възлиза на 10 637,41 л.м. От тях 30 116 архивни единици (с 1 978 529 листа) са прегледани полистно. Заложените планови показатели в по-голямата част от архивите са изпълнени, като в ДВИА и ТДА – Враца, Добрич, Ловеч, Пазарджик, Плевен, Смолян, Стара Загора и Шумен са паспортизирани повече фондове от предвидените. В архивите, в които има забавяне, броят на непаспортизирани фондове следва да се включи в плана за следващата година. В ТДА – Видин е изготвен заключителният протокол от паспортизацията на масив “Б”, а в ТДА – Плевен – заключителният протокол от паспортизацията на масив “К”.

Към момента съотношението на паспортизирани фондове в ДВИА и ТДА спрямо общата им фондова наличност е 28,43 %, което е един сравнително добър начален показател. В следващите две години обаче темпото на работа ще трябва да се ускори предвид обстоятелството, че през 2010 г. освен работата в архивохранилищата ще трябва

да се оформят окончателно и всички отчетни документи – актове и заключителни протоколи.

И през изминалата година продължи подобряването на материалната база, свързана с условията за **съхранение на архивните документи**. Оборудвани са нови архивохранилища на ТДА в Кюстендил, Разград и Хасково, след което е извършено преместване на архивните масиви. Това е свързано и с подмяна на кутии, изготвяне на нови топографски и стелажни указатели и др. Предвиденото прехвърляне на архивните фондове на ЦДА и СДА от Биримирци и бившия Партиен дом в новите архивохранилища в Илиянци не се осъществи поради обективни технически причини. За подобряване условията за съхранение в ТДА – Видин и Стара Загора са монтирани още обезвлажнители, но в архивохранилището (мазе) в Стара Загора уредите не променят особено състоянието и влажността през зимните месеци остава 88%.

Във всички архивохранилища в страната се поддържа добра хигиена, редовно се извършва дезинфекция, дезинсекция и дератизация и се следи температурно-влажностния режим за постигане на оптимални условия за съхранение на документите.

През 2008 г. Централната лаборатория по **реставрация** и 9-те районни лаборатории постигат преизпълнение на заложените планови показатели за дейността си (таблица № 4). Обемът на реставрираните документи (79 839 листа) показва преизпълнение на плановия показател с 25 062 листа. От общия обем реставрирани листа – 49 970 л. са с I и II степен на увреденост, а на 28 653 л. е извършена т. нар. ”малка реставрация”.

Години наред Централната лаборатория по реставрация приема само документи от I-ва категория на увреденост. При годишен план 15 500 листа са реставрирани 16 554 листа. Голяма част от архивните документи са от най-тежката категория – голямоформатни карти на ТДА – Смолян, фотоси и 35 броя кожени корици на опис-декларации на ТДА – Плевен, СДА и ЦДА.

Срещу заплащане са извършени реставрационни услуги по три договора с Националния литературен музей (15 бр. ръкописни и старопечатни книги), Музея на София (голямоформатни планове и карти) и Обединена българска банка – София (полистна дезинфекция на силно заразени документи). Чрез листоотливане са реставрирани две старопечатни и една ръкописна книга от XVII в. на Литературния музей в София. Новопостъпилите силно разрушени документи от ТДА и пострадалите от пожара в бившия Партиен дом в София са ламинирани.

По изпълнение на задачите по **микрофилмиране** на документите реално през годината функционират само две фотолаборатории – Централната лаборатория и тази в ТДА – Плевен. В ТДА – Бургас е съкратена бройката на фотографа поради пенсиониране, а в ДВИА има неизпълнение на плана поради нефункционирането на микрофилмиращата линия “Пентака“. Ще трябва отново да се анализира и търси добро управленско решение за възстановяване дейността на фотолабораторията в Пловдив, където има щатна бройка фотограф. Общо са изработени 442 100 кадъра негатив и 458 581 кадъра позитив.

Работата в Централната лабораторията по микрофилмиране е улеснена след доставката на нова, съвременна техника – докуматор и проявителна машина, която е въведена успешно в експлоатация. В нея са заснети документи за Застрахователния фонд от ТДА във Враца, Ловеч, Варна и Габрово, а в края на годината лабораторията е изключително натоварена във връзка със заснемането по спешност на документите по проекта за “Одринска Тракия “. Започна и микрофилмирането срещу заплащане на бюлетини за съдимост по договор, подписан с Министерството на правосъдието.

През отчетния период ТДА отделят време и за реализиране на другите дейности, пряко свързани с изграждането на Застрахователния фонд – обработка на заснетите вече микрофилми и проверка на физическото състояние на отдавна заснетите. По първата задача работят 8 архива (Бургас, Враца, Варна, Плевен, Ямбол, Видин, ЦДА и СДА), като общо са обработени 173 724 кадъра негатив и 76 654 кадъра позитив. Същевременно в 8

архива е извършена проверка на състоянието на общо 847 132 кадъра негатив и 594 231 кадъра позитив на Застрахователния фонд. Усилията в тази насока следва да продължат, особено в архивите, чиито филми все още не са обработени изцяло и не е извършвана проверка.

ИЗДАТЕЛСКА И ПОПУЛЯРИЗАТОРСКА ДЕЙНОСТ

Архивите съхраняват свидетелства, които отразяват състоянието и развитието на обществото, и предоставят достъп до публичната информация, спомагат за образованието и възпитанието на гражданите, както и за запазването на индивидуалната и колективна памет, за разбирането на миналото, неговото документиране и подготовката на бъдещето.

Изтеклата 2008 г. позволи на българските архивисти редица професионални изяви, с които доказаха на практика своята съпричастност към тези принципи. В това отношение издателската и популяризаторската дейност на ДАА са твърде показателни.

Изданията, изложбите, научните сесии и конференции, медийните изяви отразиха 130-годишнината от Освобождението на България, 100-годишнината от Българската независимост, годината на руската култура у нас и на европейския межкултурен диалог в България.

В изпълнение на утвърдените приоритетни и основни планови задачи на ДАА за 2008 г. Дирекция ПИМД разработи и обсъди дългосрочна програма за издателската дейност и изложбите, която включва и поредица от предложения за участие на агенцията в отбелязването на юбилейните годишнини.

През февруари в Народното събрание бе открита документалната изложба “Русия и възстановяването на българската държавност 1878-1885 г.”, организирана от ДАА и Народното събрание с документи от ЦДА, ДВИА, Руския държавен военен исторически архив (РГВИА) и Архива на външната политика на Руската империя (АВПРИ).

В чест на 130-годишнината от Освободителната руско-турска война бяха отпечатани документалните сборници “Русия и възстановяването на българската държавност (1878–1885)”, “Граф Н. П. Игнатиев. Дипломатически записки (1864–1874). Донесения (1865–1876). Том първи: Записки (1864–1871)”, готов за печат е и т. II, както и “Николай Н. Каразин. Дунав в пламъци (Дневник на кореспондента). Репортажи (1877 – 1878)”, съвместни издания на ДАА и Форум “България – Русия”.

През март във Военния клуб бе организирано представяне на трите документални сборника от поредицата “Архивите говорят” в присъствието на делегация на Федералната архивна агенция на Русия, начело с нейния ръководител чл.-кор. на РАН Вл. П. Козлов и И. О. Гаркуша, директор на РГВИА.

Във връзка с годишнината в Батак бе експонирана изложбата “Батак, Априлското въстание и Руско-турската освободителна война 1877-1878”. Проектът бе реализиран съвместно от ЦДА и Историческия музей в града. На годишнината от Освобождението и възстановяването на българската държавност посветиха изложби и ТДА – Стара Загора, Велико Търново, Русе. ТДА – Смолян отбеляза годишнината с Ден на отворени врати. Архивът в Ловеч, съвместно с общината, издаде документалния сборник “Начало на местното самоуправление в Община Ловеч 1877–1880 г.”; във Враца бе отпечатано фототипното издание – “Първата протоколна книга на Градско общинско управление Враца 4 януари – 16 май 1878 г.”; в Кюстендил – юбилеен вестник “Ильо Войвода”; в Русе – фототипното издание “Списание “Поборник-опълченец” 1898 – 1901 г.”

В рамките на Националната програма за честването на 100-годишнината от обявяването на Независимостта на България, ДАА бе организатор и взе участие в редица прояви в страната.

Още на 11 септември 2008 г., дни преди официалните чествания, в Народното събрание бе открита документалната изложба “Българската независимост”. Експозицията

представи документи и снимки, съхранявани в ЦДА, СДА, ДВИА, ТДА – Велико Търново, Пазарджик, Пловдив, Монтана, Бургас, Габрово и Търговище.

При откриването на изложбата беше представен издаденият от ДАА юбилеен лист “Българската независимост” с подлистник-каталог към изложбата, с богата архивна информация и илюстративен материал. Предназначен за широката публика, в тираж 7000 екз., по време на честванията юбилейният лист беше разпространен в страната. По предварителна договореност 2000 бр. бяха предоставени на Държавна агенция за българите в чужбина и разпространени сред българските общности зад граница.

Документалната изложба “Българската независимост” бе един от безспорните акценти по време на тържествата във Велико Търново на 22 септември 2008 г. Изложбата, тиражирана в няколко екземпляра на постери, бе експонирана в Пловдив, Скопие, Виена (на немски език) и Москва (на руски език).

На юбилейната дата бе посветена и кн. 95-96 на сп. “Известия на държавните архиви”. Изданието включва научни статии, публикации на документи и др. за провъзгласяването и признаването на Българската независимост. Материалите в книгата, с малки изключения, са дело на експертите от ЦДА, ДВИА и ПИМД. На тази тема е и издаденият двуезичен албум “Сто години Независима България” (ТДА – Велико Търново, съвместно с издателство “Вион” Пловдив, Община Велико Търново, ДВИА, РИМ и РБ).

В проведената през септември 2008 г. Международна научна конференция „Независимостта на България 1908 г. Поглед от ХХ век”, организирана от СУ „Св. Климент Охридски” и Института по история при БАН, взеха участие с доклади колеги от ЦДА и ТДА – Ямбол. ДАА предостави изложбата “Българската независимост” и своите юбилейни издания за участниците в конференцията. Експерти от ЦДА участваха с научни съобщения в Национална кръгла маса, посветена на годишнината, организирана от Министерството на културата и НБКМ.

На същия юбилей бяха посветени и изложбата “Епохата на Фердинанд I. Завръщането на България в Европа”, експонирана в НБКМ, и издаденият луксозен албум. Проектът под същото заглавие е съвместна проява на Министерство на културата, Министерството на външните работи и ДАА и е в изпълнение на Програма 2008 на Комуникационна стратегия на Република България за Европейския съюз. Изложбата бе представена в Банска Щявница, а през 2009 г. ще бъде експонирана във Виена и Кобург.

Съвместно с ГЕОПАН – Бургас бе осъществена изложбата “Българското Черноморие в стари карти и гравюри”, която беше показана в Европейския парламент в Страсбург за отбелязване на юбилея.

ДАА бе съорганизатор и на изложбата “Символи на българската държавност”, организирана от Министерство на културата. Държавните архиви в страната също отбелязаха подобаващо юбилея. Изложби организираха архивите в Габрово, Велико Търново, Ловеч, Ямбол и ДВИА.

В изпълнение на приоритетните задачи през 2008 г. са отпечатани седем тома от поредицата “Архивите говорят”: трите споменати по-горе юбилейни сборника (т. 47, 48 и 49), т. 41 “Из личния архив на Кимон Георгиев. Част II”, т. 42 “Sanitas – Здравеопазване (1716 – 1803), т. 45 и 46 “Вътрешната македоно-одринска революционна организация (1893–1919). Документи на централните ръководни органи”, издадени със спомоществователството на Националния дарителски фонд “13 века България”.

Продължи усилената работата по т. III и IV на сборника “Из личния архив на Кимон Георгиев”, както и по още три сборника от поредицата, включени в издателския план на ДАА. Завърши наборът на последния пети том от корпусното издание на документи за историята на БНБ.

Равносметката показва положителната тенденция към увеличаване дела в поредицата на документалните сборници, подготвени самостоятелно от служители на агенцията. Само един от томове е без участието на архивисти, а четири от тях са резултат от усилията на експерти от ЦДА. Това още веднъж потвърждава добрата практика да се разчита повече

на собствените възможности, както и необходимостта от дългосрочното планиране и разумен и стойностен тематичен подбор, отчитащ преди всичко интереса на читатели и изследователи.

През годината по документални сборници работиха и държавните архиви в страната. ТДА – Пловдив отпечата “Храм Св. Вмч. Димитър в Старинен Пловдив” – съвместно издание с РИМ, ГХГ, осъществено с дарения. Предаден за отпечатване е документалният сборник “Дарителите на Габровските училища” (след рецензиране в ДАА). Продължава работата по сборника “Световното авиоизложение в Париж през погледа на един българин” (майор Васил Златарски) – ДВИА, съвместно с фондация “Български ВВС”.

Като изключително ползотворна за издателската политика на ДАА все повече се утвърждава практиката на съвместни проекти, спонсорирани издания и партньорство със сродни институции и организации. Традиционно доброто сътрудничество с НДФ “13 века България” продължава вече десет години. Ползотворно е партньорството с Форум “Русия – България”, както и с омбудсмана г-н Гиньо Ганев и националните архиви на други страни.

Широк отзвук сред обществеността предизвика очакваната поява на “К. П. Мисирков. Дневник”, съвместен проект на ДАА и Архива на Македония. Към двуезичното издание е добавен и CD с дигитализирания оригинал на дневника. Книгата имаше своята премиера през април в зала “Архиви”. Томът бе представен в Македония и в България (София и Благоевград). Продължи работата по подготовката на Енциклопедичния справочник “Малко Търново – Странджа”, чието издаване следва да се осъществи през 2009 г.

Списание “Архивен преглед” излезе в две книжки – 1-2 и 3-4/2008 г. с интересни и приносни материали. Със съжаление трябва да посочим твърде ограничения брой на материалите, предоставяни за рубриката “Архивистика”.

През тази година поредицата “Архивни справочници” се обогати с два тома. В т. 12 са включени два каталога на ДВИА – “Еврейски работни групи в Трудова повинност 1941 – 1945 г.” и “Български военносслужещи, загинали и погребани в Македония през войните 1912 – 1945 г.”, а том 13 е “Пътеводител по архивните фондове 1789 – 1944 г.” на ТДА – Враца. Преиздаден бе изчерпаният справочник “Македоно-одринското опълчение. Личен състав” (Архивни справочници, т. 9) съвместно с ГЕОПАН – Бургас.

Приключи и работата по справочника “Градско общинско управление Габрово”, който се предвижда да бъде издаден през 2009 г., съвместно с Общината, за юбилея на архива.

През 2008 г. редколегията прегледа и върна за коригиране: “Пътеводител по архивните фондове, 1824-1944 г.” – ТДА Сливен, получен вече за втора рецензия; “Пътеводител по архивните фондове на ТДА – Кърджали”, II част, върнат за цялостна преработка; инвентарни описи “Промишлеността във Врачански окръг до национализацията – 1947 г.” – 19 описи, също върнат за цялостно преработване.

Следва да се отбележи с положителен знак известното раздвижване в посока подготовка на архивни справочници. Като готови са отчетени в таблицата следните пътеводители: Варна (ч. I), Габрово (ч. II), Кърджали (ч. II), Сливен (ч. I), ЦДА – лични фондове. Издаването на Пътеводител по фондовете на ЦДА от документи за българската история, съхранявани в чужди архивохранилища, както и на Пътеводител по фондовете на ЦДА (лични фондове, т. 1 и 2) остава неизпълнено.

Актуализирането на пътеводителите в ТДА продължава да бъде приоритет за системата и през 2009 г. Целта на всички, свързани с тази дейност, следва да е една – колкото е възможно по-добри справочници в интерес на всички ползватели.

В отчетите липсва информация за подготвени за отпечатване инвентарни описи. През тази година завърши първият етап от работата по тематичния каталог “Български военни паметници на територията на България 1878-1945 (ДВИА). Приключи работата по каталога “Окръжен народен съвет – Разград 1959-1987” част III и по част II на каталога

“Градски общински народен съвет Разград, оп. 3 и оп. 4, 1970-1978 г.” (Разград). Подготвен за печат е каталогът “Документи за дейността на българското православие в Силистренско 1870-1954”.

От т. нар. “други” издания могат да се посочат редица интересни заглавия. ТДА – Пловдив, съвместно с Община Пловдив, издаде двуезичния албум “Пловдивска архивна съкровищница” и албума “България и борбите за национално обединение през фотообектива на Йеротей Сирманов” – съвместно с РИМ и с финансовата помощ на Министерство на културата. ТДА – Габрово подготвя книга за габровския хоров диригент Стефан Ботев. Подготвено е юбилейното издание “Кметът на Ловеч инж. Петър Иванчев” (ТДА – Ловеч). Завърши предпечатната подготовка на самостоятелното издание от поредицата “Памет” на ДА Силистра “Загиналите през Втората световна война от Силистренско”. ДА Смолян издаде Кондика за построяване параклиса “Въздвижение Господне” в квартал Райково “Блясъкът на кръста”, съвместно с близките на фондобразувателя Костадин Куклев, както и книгата “Д-р Георги Чичовски 1878-1946. Спомени, писма, документи, библиография” – по инициатива на Община Чепеларе и съвместно с ТДА – Пловдив, в която е включен и инвентарният опис на фонда му в ДА Смолян.

Отпечатани са поредните броеве на в. “Ретро Бургазъ”, “Враца вчера” и в. “Наследие”. ТДА – Смолян посвети в. “Духовност” на историята на Смолянската духовна околия. Календари издадоха държавните архиви във Видин и Габрово. Сред брошурите може да се спомене “Паметникът на ген. Колев – неизпълнен дълг към поколенията”, издадена от архива в Добрич, както и “45-години Държавен архив – Кюстендил”.

Независимо от своя носител, справочниците продължават да бъдат и винаги ще са изключително важни при работата с архиви. А в наши дни, в ерата на модерните информационни технологии, е изключително важно справочниците да бъдат използвани не само в читалните на архивите, но и в Интернет.

В този контекст, широко коментирана е европейската практика на ретроконверсия на наличния справочен апарат. Конвертирането на съществуващите печатни, машинописни или ръкописни източници в дигитални форми отдавна е водещ приоритет в много страни. В близко бъдеще това трябва да се превърне в една от основните ни задачи. За да се стигне до използване на научно-справочния апарат в Интернет, трябва да се мине през дългия и понякога твърде монотонен път на работа по инвентарните описи, справочниците и каталозите.

Някои архиви работиха по подготовката за издаване на справочници в уеб-страницата на ДАА: ТДА Враца – фотодокументален сборник “Българо-руските и българо-съветските отношения във Врачанския край от Освобождението до 1990 г.”; ТДА Пазарджик – “Градско общинско управление – Пазарджик 1878-1944” – каталог на документи и “Българско народно читалище “Виделина”, Пазарджик” – инвентарни описи; ТДА Шумен – каталог “Дейност на органите на власт и управление в Шумен след Освобождението до 1944 г.” (архивът е избрал електронния вариант “поради липса на средства за издаване и заради предпочитанията на “младата генерация”).

Процесът на публикуване на справочници в уеб-страницата все още не е подчинен на конкретизирани строги правила, затова сред най-належащите задачи в тази област е изработването на обща концепция за публикуването на справочници. Тази програма трябва да е съобразена с интензивността на използването от гледна точка на справочния апарат, с определянето на справочниците, които е задължително да се актуализират с оглед публикуване и с изработването на план-график и поэтапното му реализиране. Като част от държавната администрация сме длъжни да се съобразяваме с определени норми от гледна точка обслужването на потребителите и осигуряването на необходимата им информация, което означава предоставяне на справочници. Това още повече се засилва и от факта, че дигитализацията е в ход, за което е необходим и качествен справочен апарат.

Все още съществуват слабости в организацията по цялостната реконструкция, актуализация и постоянно поддържане на сайта на ДАА, което в крайна сметка трябва да приключи през 2009 г. Бяха положени усилия за изясняване задачите и отговорностите, изграждане на работен екип и др. Поради прекратяване на договора с фирмата “Информационно обслужване” в края на годината е постигнато съгласие по общите насоки за неговото временно актуализиране.

Освен за подготовката на изданията, дирекция ПИМД носи основната отговорност и за тяхното разпространение. Следва да се изтъкне, че интересът към издателските поредици в цялата страна, както и в чужбина не намалява. Показател за това са и реализираните приходи от изданията през годината – около 12 400 лв. само в страната. Разпространението основно се извършва чрез специализираните книжарници (София, Виена), абонамент чрез разпространителски фирми, на място в агенцията и чрез Интернет. Изчерпан е тиражът на повече от три издания. Към традиционните партньори от книжарниците “Български книжици” и БАН се прибави и договорът с фирма “Анико”.

Книгообменът с висши учебни заведения, научни институти, неправителствени организации и др. продължава да е начинът за осигуряване на нови заглавия и специализирана периодика за нуждите на ДАА и специализираната библиотека. Осъществен е и книгообмен с архивни институции от 34 страни. В търсенето на по-ефективни форми за реализация и обмен на изданията са осъвременени правилата за ценообразуването и разпространението и е подготвен типов договор. Съществуват още много възможности в тази посока, които могат и трябва да бъдат осъществени с по-активното участие на всички архиви. Отново трябва да се напомни, че очакванията са насочени към регионалните архиви за намиране на подходящи възможности за разпространение на тяхна територия, за реклама на самите издания и представянето им пред широка публика. Не е необходимо да се подчертава пряката връзка между привличането на спомоществатели и популяризиране на вече направеното. Например, с цел разпространение на изданията на ДАА, в Ямбол бяха осъществени контакти с книжарници на специализирана и научна литература, постигнато е и принципно споразумение.

Положителен е фактът, че препоръчаното търсене на сътрудничество извън рамките на архивната институция, както и осигуряването на спонсори постепенно се превръща в добра практика за реализация на издателската и популяризаторската дейност. През 2008 г. благодарение на сътрудничеството с общините в Габрово, Монтана, Пазарджик, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик и др. са отпечатани редица издания и експонирани изложби, което е безспорен принос към изпълнението на една от приоритетните задачи на агенцията. Не бива да се пропуска и фактът, че спонсорството винаги е свързано с реализирането на проекти, които представляват интерес за широката общественост и по специфичен начин регулира нашите собствени представи за онова, което е тематично привлекателно за обществото.

Утвърждава се традицията за съвместни инициативи с общините, с държавни и общински органи и институции, с чуждестранни генерални консулства и др. Показателен е примерът на Пловдив. Значителна част от изданията на архива са финансирани от различни институции и спонсори, като Пловдивската община, Министерството на културата, Генералното турско консулство в Пловдив и др. Добра практика е реализираната съвместно с Регионална библиотека – Благоевград изложба на книги, предимно библиографска рядкост, като част от културната програма на Община Благоевград, както и документална изложба в Пазарджик, организирана по инициатива на председателя на Окръжен съд с материали и документи от фондове на архива по повод на 70-годишнината от официалното откриване и освещаване на Съдебната палата в града.

Излизането от тясноархивните параметри очевидно набира скорост. Вече втора година архивите в Стара Загора, Пловдив и др. се включват в инициативата “Нощ на

музеите и галериите” и организират изложби, тематично свързани с културната история на градовете.

Отбелязването на двете големи годишнини доминира в подбора на работните заглавия за издания и изложби, а в съчетание с отделни регионални празници и годишнини определя календарните параметри на популяризаторската дейност на архивната система през 2008 г.

Регистрираният от няколко години традиционен брой на експонираните изложби остава константна величина. През 2008 г. са организирани общо 103 изложби. Що се отнася до тяхното съдържание и тематика, определено липсват изненади. Най-голям е броят на изложбите, посветени на годишнини с национално или регионално значение.

И през 2008 г. стойностни експозиции на архивни документи събираха ценители в изложбена зала “Архиви”.

- февруари – документалната юбилейна изложба “110 години Българско дипломатическо представителство в Битоля”, организирана от ДАА и ЦДА. Представянето на изложбата в София бе естествен финал на нейното шестмесечно пътуване през Битоля, Скопие и Кюстендил.

- април – изложба, посветена на 135-годишнината от рождението на известния габровски индустриалец и дарител Пенчо Иванов Семов (1873–1945), организирана от Община Габрово, ДАА, ЦДА, РИМ – Габрово, с участието на териториалните архиви в Габрово и Варна.

- май – документалната изложба “Джеймс Баучер – живот, отдаден на България”, посветена на талантливия британски журналист и голям приятел на България. Изложбата, както и двуезичният богато илюстриран каталог към нея, са подготвени по инициатива на Посолството на Ирландия в България, ДАА и НБКМ. В края на септември 2008 г., по инициатива на Българското посолство, изложбата бе експонирана и в град Дъблин, откъдето започна и продължаващото още експониране из Република Ирландия

Съвместно с финландските архиви по инициатива на Българското посолство в Хелзинки беше подготвена и експонирана в Държавния архив на Финландия изложбата “90 години дипломатически отношения между Финландия и България”. Трябва да се отбележи и продължаващото експониране на българо-румънската изложба “Дунав – реката на Европа” в Германия и Франция.

Сериозни усилия изискваше подготовката на изложба, посветена на спасяването на евреите в България, експонирана в Израел (по време на посещението на президента на Република България), в Париж в сградата на ЮНЕСКО, в САЩ (два пъти) и в Брюксел в сградата на Европарламента.

През годината ДАА участва и в организацията на изложбите, посветени на 75-годишнината на Ротари клуб България и на Николай Ръорих (съвместно с музея “Земята и хората”).

Популяризирането на документите чрез изложби през 2008 г. показва недвусмислено, че паралелното експониране на тиражирани изложби на няколко места в страната или в чужбина позволява реализирането на широкомащабни проекти и активизира партньорството между архивите в унисон с общоевропейската практика и директивите за сътрудничество между институциите, съхраняващи паметта на нацията.

Сред самостоятелните изложби, организирани от държавните архиви, като по-интересни заглавия се открояват: “Летовището. Приключението продължава”, с мултимедиен диск със съдържанието на изложбата (ТДА – Варна); “130 години Българско опълчение” (ДВИА); “Жул Паскин – документи за живота на твореца” с представяне на документален филм за Паскин, и “75 години от рождението на Тодор Андрейков (ТДА – Видин); “Първите врачански природолюбители и природозащитници” (ТДА – Враца); “Пред Освободителите – поклон”, “Дарителите на ТДА – Габрово” и “150 години класно образование в Дряново” (ТДА – Габрово); “75 години от рождението на д-р Кирил Кирков

– дарител на лични документи – лекар и общественик”, “100 години от рождението на Александър Григоров – дарител на лични документи – учител и общественик” и “40 години град Чипровци” (ТДА – Монтана); “България – Русия – минало и настояще” и “80 години от основаването на хор “Добри Христов” (ТДА – Перник – от пролетта на 2008 г. архивът разполага със собствено новооформено изложбено пространство); “Разград – сгради, училища, площади (архитектурният облик на града от втората половина на XIX в. до наши дни)” (ТДА – Разград); “Събор на хорове от крайдунавските градове” (ТДА – Силистра); “110 години от рождението на актьора Данчо Делчев” (ТДА – Стара Загора); “45 години Държавен архив – Търговище” (ТДА – Търговище); “Ямболският окръжен съд в навечерието на юбилея” и “Ямбол отдавна ... отдавна” по повод Деня на Ямбол (ТДА – Ямбол), “Пловдив във фондовете на ЦДА”.

През годината държавните архиви бяха и съорганизатори на редица изложби. Дългият списък от прояви на държавните архиви, осъществени съвместно с музеи и библиотеки, показва, че в регионален план посочените по-горе тенденции за задълбочаване на доброто сътрудничество между институциите на паметта са също така ефективни. Представянето на исторически събития и личности чрез документи, музейни предмети и книги е силно въздействащо върху публиката.

Сред тях трябва да се отбележат тези на: ТДА Варна – “Разорението на тракийските българи 1913 г.”, съвместно с Тракийско дружество “Капитан Петко войвода”, Варна, и “80 години от рождението на кап. доц. д-р Георги Антонов” – изложба и честване, съвместно с ВВУ, Военноморския музей и “Морски вестник”; ТДА Велико Търново – “Любовта в началото на XX век чрез илюстрираните пощенски картички”, “Денят на християнското семейство”; ТДА Видин – “Антим I – първи български екзарх – 120 г. от смъртта му”, съвместно с РИМ; ТДА Кърджали – “Мултикултурният град”; ТДА Пазарджик – “Пазарджишки приноси в културната политика на България”; ТДА Пловдив – “Културно-историческото наследство на Перушица”, “Одрин и войните за национално обединение през обектива на генерал Йеротей Сирманов като фронтови фотограф”, “Пътят на хаджията – едно завръщане към началото”, “Османо-турски документи в Пловдив”, “Спортът в Пловдив през XX в. Личности и постижения”, изложба за Николай Хайтов – ТДА и ГИМ Асеновград, “180 години от рождението на Христо Г. Данов”; ТДА Русе – “130 години от рождението на акад. Михаил Арнаудов”, “120 години РБ “Любен Каравелов”; ТДА Сливен – “110 г. от рождението на художника Добри Добрев” – съвместна с Художествената галерия, Сливен, “Елисавета Багряна и Сливен”, “130 години Сливенска община”; СДА – “Дяконът”, съвместно с Националния църковен историко-археологически музей; “Градини на паметта. 80 години запазена история на София”, съвместно със Софийската градска художествена галерия, Столичната библиотека и Софийския исторически музей.

И през 2008 г. архивистите активно участваха в редица научни форуми, което е безспорно една от най-добрите форми за популяризиране на архивното наследство сред научните среди.

Доклади и научни съобщения са изнесени в следните международни, национални и регионални научни конференции: международна научна конференция в София, организирана от ИИ и Форум “България – Русия”, на тема “България и Русия между признателността и прагматизма” (с участие на представители от архивите във Велико Търново, Враца, Пазарджик, Смолян, Ловеч, Русе, Ямбол); международна научна конференция “В търсене на националния идеал 1878-1913” в Благоевград (Благоевград, Монтана, Шумен); научна конференция с международно участие “Проблеми и предизвикателства на археологическите и културно-историческите проучвания” Пловдив (Пловдив); международна научна конференция в Габрово “Българското образование – национални ориентири и европейски измерения” (Велико Търново, Габрово); национална научна конференция “Трагедията на Тракия през 1913 г.” (Кърджали, Бургас); национална

конференция “Култура и културна политика в България 1879-1944”, организирана от ИИ и РИМ Пазарджик (Пазарджик, Монтана, Русе, Ямбол, ДВИА); международна конференция “130 г. от освободителната Руско-турска война”, организирана от УНСС (Пазарджик); Национална научна конференция “Дупница и Дупнишко в борбите за национално освобождение, обединение и независимост” в Дупница (Благоевград, ЦДА, Русе); Втора национална научна конференция в Полски Тръмбеш “От регионалното към националното” (ДВИА); Втора конференция на БИД “Българските институции през вековете” в София (Враца, Габрово, ЦДА).

Анализът на присъствието на архивите в медийното пространство като форма на популяризаторската дейност сочи леко завишаване на показателите. Отчетени са 82 участия в телевизионни предавания, 131 радиопредавания и поддържането на 8 постоянни рубрики в местните електронни медии. Запазва се и тенденцията за крайни становища по отношение на медиите. Според едни, “много често редакциите на вестници и телевизионни канали търсят сътрудничеството на архивите за отбелязване на регионални и национални годишнини, което ги поставя в привилегировано отношение, в сравнение със сродни институции”. На противоположния полюс са сериозни проблеми в партньорството с медиите и тяхното пренебрежение към автентичните свидетелства за събитията, съхранявани в архивите.

През 2008 г. се запазва тенденцията и при публикациите в печатните медии. При запланирани 184 са реализирани 269 публикации, като 164 са в периодичния печат и 81 в специализирания научен печат. Естествено тук водещи са ЦДА (19 научни публикации и 3 в периодичния печат) и ДВИА (9 научни публикации и 4 в периодичния печат). В някои архиви продължава постоянното сътрудничество от страна на наши колеги в местните вестници, както и поддържането на постоянни рубрики. Все повече навлизат и електронните публикации в месните сайтове.

Основен източник за попълване на библиотечния фонд в научно-справочните библиотеки на териториалните дирекции е централизираното снабдяване от страна на ДАА с литература и периодични издания. През годината са получени като дарения 164 нови заглавия, както и са закупени книги по списък, одобрен от Ръководството на ДАА – 117 заглавия.

Добра практика е показана от архива в Габрово. В отчета са посочени библиографски всички книги, в които са използвани архивни документи. Шест значими и сериозни издания са вече факт на книжния пазар в страната, благодарение на сътрудничеството на авторите с архива в града. Очевидно е, че предоставянето на копия срещу такса или безплатно изисква и спазването на всички законови изисквания, а библиотечният фонд се обогатява непрекъснато, когато се изпълнява изискването за предоставяне на един или няколко екземпляра от публикацията.

Все по-често излиза на дневен ред проблемът с публикуването на придобити копия в електронен формат. Архивът във Видин стана обект на недобросъвестно използване на предоставена информация по електронен път, констатирано бе използване, без да се цитира източникът, както и включване в частни сайтове на публикуваните в страницата на дирекцията (от сайта на ДАА) дигитални копия на документи и снимки. Освен всичко друго върху изображенията е поставен запазеният знак на сайта.

През октомври 2008 г. в зала “Архиви” се състоя тържественото честване на 30-годишния юбилей на първия български изследователски институт зад граница (БИИА), организирано със съдействието на Дружеството “Приятел на Дом Витгенщайн”, Посолството на Австрия и Австрийската библиотека в София. По повод на годишнината, по предложение на ДАА, на проф. Петер Бахмайер бе присъдено почетното звание “Доктор хонорис кауза” на СУ “Св. Климент Охридски”. Представен бе и юбилейният сборник на Института “Австрия и България 1878-1908 г. История и съвременност”. Направено е предложение пред Министерството на външните работи за награждаване на друг активен съмишленик на дейността на Института в Австрия – проф. Андреас Шварц

от Виенския университет, настоящ председател на Дружеството “Приятелите на дом Витгенщайн”, с орден “Кирил и Методий”. Във връзка с годишнината бе отпечатан юбилеен брой на поредицата на Института – Мисцелания Булгарика, том 20, отразяващ дейността на Института през годините от неговото създаване.

На 13-14 ноември 2008 г. бе проведена международна научна конференция, посветена на 100-годишнината от обявяване на независимостта на България – “Обявяване на Българската независимост и анексионната криза – 1908 г.”. Конференцията привлече естествено интереса на австрийските специалисти, още повече, че Австрия е пряко свързана с темата. Не по-маловажно е обаче и участието на специалисти от Турция, Гърция, Босна и Херцеговина, Румъния, Сърбия и Русия. Предстои публикуването на научните доклади и съобщения в поредния том на Мисцелания Булгарика. Съорганизатори бяха Института за източно-европейска история при Виенския университет и Историческата комисия при Австрийската академия на науките.

В рамките на поредицата “Европейски райони в преход – България” във Виена (23 април) и в гр. Линц, Горна Австрия (24 април) при голям успех премина представянето на Казанлък и района. В рамките на форума бе проведена научна конференция, свързана с най-новите научни открития в областта на българската тракология. Представен бе и документалният филм “Севтополис – загадъчен и вечен”. Съдействие за организацията на форума оказаха редица институции – Австрийската търговска камара, правителството на Горна Австрия и др.

През годината институтът участва в редица други научни инициативи. Пример в това отношение е осъщественият “Комуникационен форум София – Виена” със специалистите от факултета по журналистика на Софийския университет и Института по публицистика и комуникационни науки при Виенския университет.

Традиционно успешно протече “Лекториум Булгарikum”, който се провежда със съдействието и участието на различни австрийски институции, като музея на Диоцеза – Виена, Виенската община, Австрийското дружество за литература, Института за византийски изследвания и Австрийското византийско дружество при Австрийската академия на науките и др.

През 2008 г. бе подготвен и отпечатан и том 19 от поредицата с материали от две научни конференции, организирани от института по темата “Австрия и България 1878 – 2008 – История и настояще”, представен във Виена и София.

Продължи конкретната работа по подготовка за печат на следните токове на Мисцелания Булгарика с материали от проведените научни конференции – „България и нейните съседи в съвременна Европа”, “Средновековна България, Византия и Европа” и “Дунавският лимес в Късната античност и ранното Средновековие”.

През годината регулярно се поддържаха контакти с австрийски научни институции и учени, оказваше се съдействие за работа по теми, свързани с България. Съдействие беше оказано и на българските стипендианти, дипломанти и докторанти в Австрия, както и на австрийски студенти, интересувани се от България.

В Института за източноевропейска история при Виенския университет, проф. Оливер Шмит, член на Дружеството от ноември 2008 г., за първи път чете курс от лекции върху българската история от Средновековието до наши дни.

Успешно се разпространяваха изданията на ДАА. Освен чрез собствения книгообмен, последните 8 тома от Мисцелания Булгарика достигнаха чрез Австрийското външно министерство до над 30 австрийски библиотеки във всички балкански и източноевропейски страни. В тази връзка в Руския културен център във Виена успешно бяха представени изданията, посветени на 130-годишнината от Освобождението на България. Освен представител на ДАА, участваха още представители на Института по история към Виенския университет и на Руския военно-исторически архив.

Разбира се, изложеното е само част от усилията на ДАА и БИИА да реализират основните цели в дейността, заложили при създаването му.

Следва да се отбележи, че дейността се реализираше със съдействието и сътрудничество на Българския културен център “Дом Витгенщайн” във Виена и на редица австрийски научни институти и в голяма степен осъществяването ѝ стана възможно благодарение на финансовото участие на австрийските държавни и общински институции.

ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА

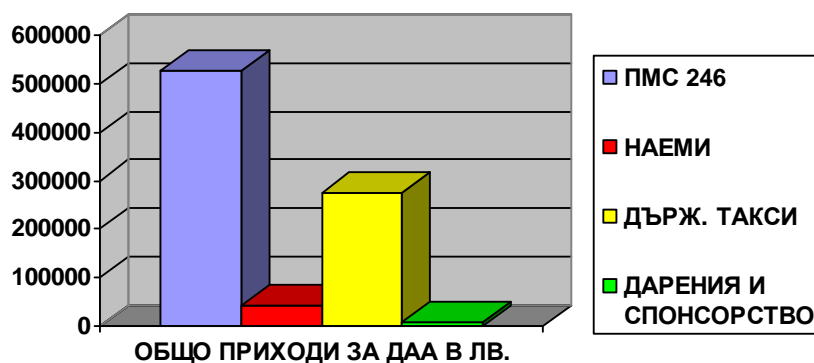
Приоритет на ръководството на ДАА е осигуряване на необходимото финансиране от бюджета и от други източници за протичане на нормалната работа в системата, създаване на условия за регулярност и ритмичност при изпълнение на конкретните планови и допълнително възникнали задачи по всички направления на дейността. Това на първо място изисква правилно разпределение на утвърдените бюджетни средства за 2008 г. както по дейности, така и по структурни звена. В началото на отчетния период основна задача е адаптирането и синхронизирането на финансово-счетоводната дейност на ДАА към организацията и приоритетите на първостепенния распоредител с бюджетни кредити – Министерския съвет. В тази връзка е въведена нова счетоводна програма “Ажур – L5”, а в края на първото тримесечие е извършена регистрация по Закона за ДДС. Общият размер на вноса през годината ДДС е 10 182 лева.

Разходването на средствата протича съгласно изискванията на Закона за бюджета. Търсени са и допълнителни източници на приходи чрез увеличаване броя на услугите, предоставяни от държавните архиви, дарения и външно финансиране. През цялата година са положени немалко усилия за балансирано разпределение на бюджетните средства с цел по-малко натрупване на неразплатени разходи. Предприети са действия за намаляване на разходите по веществената издръжка като телефони, електрическа енергия, канцеларски материали и др. Анализирани са договорите по абонаментното поддържане с цел по-оптимално и ефективно изпълнение. Недостигът за изплащането на веществената издръжка в края на годината е резултат на издължаване по наказателен акт за нерегистриране на ДАА по ЗДДС от 2002 г. на сума в размер на 70 000 лева.

Нееднократно до Министерския съвет са отправяни мотивирани предложения за корекция на бюджета на агенцията, като през 2008 г. са извършени следните 14 корекции.

Дейността на агенцията през отчетния период е финансирана основно чрез субсидия и собствени приходи. Изцяло с бюджетна субсидия е финансирането на заплатите за щатния персонал и начисленията върху тях, нещатния персонал по ПМС № 66, обезщетенията по Кодекса на труда и Закона за държавния служител, представителното облекло за държавните служители, изплатените средства по фонд „СБКО” за работещите по трудови правоотношения и капиталовите разходи.

Общият размер на реализираните приходи е 870 198 лв., като тези съгласно ПМС № 246/10.10.2007 г. възлизат на 525 165 лв. (от тях: ксерокопия – 73 659 лв; НТО – 362 823 лв.; издания – 17 963 лв. и други – 70 720 лв). Приходите от наеми са 43 811 лева, съгласно сключени договори за отдадени под наем помещения от ДАА; приходите от държавни такси – 273 875 лв.; целевите средства, съгласно договор между ДАА и Център за социална иновация Виена – 25 735 лв., и дарения и спонсорство – 8460 лв.

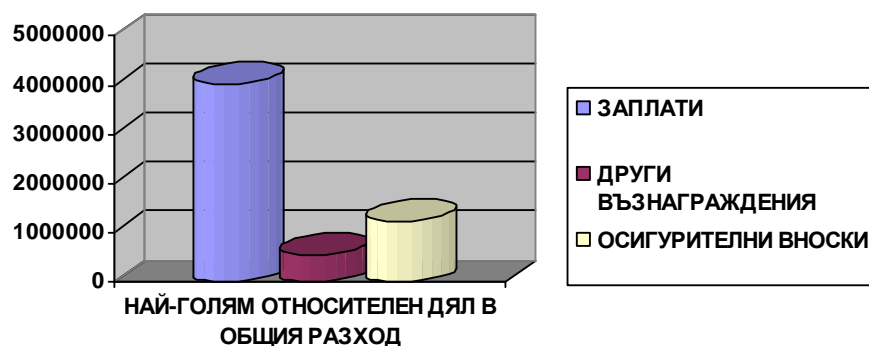

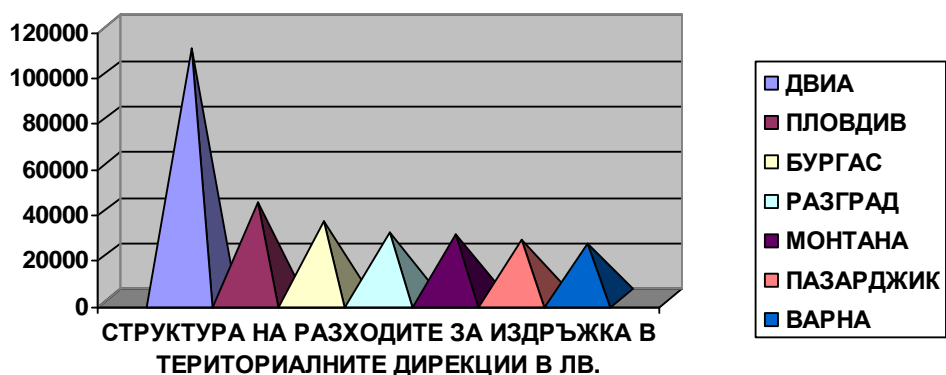
Най-голям относителен дял в реализираните общо приходи имат СДА, ДВИА, ТДА във Варна, Бургас, Габрово, Благоевград, Пазарджик, Смолян, Велико Търново и др. Най-малък е приносът на архивите в Перник и Плевен.

С най-голям дял в приходите от услуги са архивите в София, Бургас, Габрово, Варна, Пазарджик, Русе, Велико Търново, Враца, Стара Загора, Хасково и др., като по този показател най-слабо е изпълнението от ТДА в Смолян, Перник и Добрич.

Общият извод по отношение финансирането по бюджета на ДАА за 2008 г. е, че е осигурена по-голяма субсидия от Министерския съвет в сравнение с тази, определена по Закона за бюджета. Наредените разходи по „СЕБРА” са в размер на 7 430 532.52 лева, като от тях за заплати, възнаграждения и други плащания за персонала – 3 672 061.01 лева, за удържани данъци и осигурителни вноски от заплати и възнаграждения за персонала – 441 585.40, плащания за други удържки от възнаграждения за персонала – 271 897.40, за дълготрайни активи, основен ремонт и капиталови трансфери – 1 720 558.10, за издръжка – 1 313 405.63 лева и други разходи.

Общият размер на разходите по бюджета възлизат на 8 823 433 лева. Най-голям относителен дял в общия разход имат разходите за заплати – 4 016 912 лв., за други възнаграждения и плащания на персонала – 568 429 лв., за осигурителни вноски – 1 239 623 лв. Разходите за заплати и възнаграждения на персонала в дейност 1107 „Централни държавни органи по културата, спорта и туризма” са 793 213 лева, а в дейност 7747 “Държавен и териториални архиви” – 3 223 699 лева.

По веществената издръжка най-голям относителен дял имат разходите за електрическа енергия, отопление, горива и вода – 48 201 лв., за външни услуги – 114 038 лв., за текущ ремонт – 12 557 лв., материали – 9 321 лв., командировки в страната – 31 256 лв. и командировки в чужбина – 57 620 лв. Разходите за външни услуги се разпределят за: транспортни услуги – 26 341 лева, пощенски услуги – 193 557 лева, абонаментно поддържане на техника и софтуер – 19 855 и др.

КАПИТАЛНО СТРОИТЕЛСТВО И МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ

През 2008 г. са завършени няколко значими за архивната система обекта, изцяло финансирани от Министерството на финансите:

- цялостна реконструкция и оборудване на сградата на ул. „Илиянско шосе” № 8 в София, отговаряща на всички съвременни изисквания за съхранение на архивни документи. Въведена е в експлоатация и е издадено разрешение за ползване. През 2009 г. предстои нейното усвояване и преместване на голяма част от фондвата наличност на ЦДА и СДА.

- изграждане на новите административни и архивохранилищни сгради за ТДА – Силистра и ТДА – Кърджали.

През отчетния период за нуждите на ДАА е предоставена и сграда в с. Лесново, община “Нови Искър”, узаконена е собствеността върху земята на почивната база в с. Варвара, довършен е ремонтът на базата в гр. Смолян, бл. Здравец (6006.98 лв.). Направени са и необходимите постъпки за придобиване на нови сгради за нуждите на ТДА в Хасково, Габрово и Пловдив.

Общият размер на усвоените финансови средства по § 50 (основни ремонти, придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи и придобиване на земя) от бюджета на ДАА през 2008 г. е 1 996 757 лв. В рамките на предоставените средства усилията са насочвани към най-неотложните обекти с цел създаване на по-добри условия за съхранение на документите и на оптимално добри условия за работа на служителите.

В изпълнение на Наредба № 6/2003 г. за достъпна среда са предприети стъпки за осигуряване на по-добър достъп на хора в неравностойно положение до архивните сгради. Повдигателни механизми за инвалиди са монтирани в София (32 454.29 лв.), Плевен (25 225 лв.), Монтана (31 533.6 лв.), Велико Търново (28 711.2 лв.) и Смолян (30 970.8 лв.). Изградена и обзаведена е читалня (9437 лв.) и тоалетна (5214.96 лв.) за хора с увреждания в административната сграда на агенцията.

Продължават усилията за постепенно привеждане на сградния фонд към нормите, залегнали в Закона за енергийна ефективност от 2008 г., като е подменена компрометираната дървена дограма с нова PVC 5 камерна дограма с 24 мм стъклопакет на сградите на ТДА във Варна (19 285.26 лв.), Велико Търново (12 656.67 лв.), Добрич (27

365 лв.), Монтана (27 821.71 лв.), Пловдив (9221 лв.), Русе (6220.8 лв.), Смолян (58 693.31 лв.) и Търговище (28 705.1 лв.).

Освен посочените по-горе обекти, са извършени следните строителни и монтажни работи:

В административната сграда на ДАА в София, ул. "Московска" № 5 – ремонт на покрив и работни помещения, подмяна на входния портал и врати с PVC дограма, монтирани нови осветителни тела и боядисани всички работни помещения, ремонтирани два броя асансьори. Закупено и монтирано офис обзавеждане в работни помещения. Изградена система за видеонаблюдение. Ремонтирани ведомствените апартаменти в кв. Дървеница и във "Фондови жилища".

В държавните архиви в страната са изпълнени следните строително-монтажни работи:

ДВИА – ремонт на покривните конструкции на двете сгради и помещение в ДВИА – Велико Търново;

Благоевград – ремонт на помещения;

Варна – ремонт на покрив, фасада и помещения Варна, естетизиране на прилежащата площ;

Велико Търново – ремонт на покрив и помещения Велико Търново;

Видин – ремонт на ограда;

Враца – ремонт на осветителната инсталация; доставка на алуминиеви врати; проектиране на сграда за архивохранилище; изграждане на;

Габрово – ремонт на помещения;

Добрич – нов вход, рампа за достъп на хора с увреждания и ремонт на помещения; изграждане на СОТ; авторски надзор;

Кюстендил – проект за вертикална планировка;

Ловеч – проект; и ремонт на административните помещения;

Пазарджик – ремонт на ОВ инсталация;

Плевен – ремонт административни помещения;

Разград – ремонт на архивохранилища;

Русе – ремонт на покрива на административната сграда и помещение;

Силистра – вертикална планировка; събаряне на сграда; ремонт на фасада; авторски надзор; изграждане на СОТ; ПИИ;

Стара Загора – ремонт на сграда и тротоар; доставка и монтаж на метални врати;

Търговище – проект и газификация;

Шумен – ремонт на фасада.

През 2008 г са закупени и монтирани стелажи за ДВИА – Велико Търново и ТДА в Кърджали, Ловеч, Разград и Силистра. Доставено е офис обзавеждане за Благоевград, Кърджали, Добрич, Плевен, Габрово, Варна, Ловеч, Кърджали и Габрово.

В рамките на предоставените средства по § 50 е платен авансът в размер на 204 539.8 лв. за разработката на програмен продукт за Информационна система на архивите и Регистър на Националния архивен фонд.

Значителни средства са заделени и за техническото оборудване на архивите. За Централната фотолабораторията е закупена микрофилмираща машина (155 703.60 лв.), за нуждите на ЦДА – копирна машина (2872.6 лв.) и контейнери за архивни документи (22 110.00 лв.). За повечето ТДА също са доставени нови копирни машини.

Изминалата година се характеризира и със значими доставки на компютърно и комуникационно оборудване. Придобити са 38 компютъра и 4 монитора на обща стойност 39 002.40. Освен това са закупени: защитна стена (15 254.40 лв.); UPS инсталация (96 лв.); хранване на сървърни помещения (3712.8 лв.); рутер за мрежа (5944.8 лв.); комуникационен суич (2092.8 лв.); комутатор (409 лв.); кабелна система (360 лв.); монитори 10 бр. (2119.20 лв.); два нови сървъра за подмяна на домейн контролерите (20

766.00 лв.); пощенски сървър (29 361.60 лв.) и програмни продукти на обща стойност 66 076.28 лв. За изграждане на кабелна компютърна мрежа са изразходвани 9900 лв.

Част от хардуерното и софтуерно оборудване е осигурено по проекта за въвеждане в автоматизиран режим на използване документацията с данни за български имоти в съседни държави.

По проекта „Научноинформационен комплекс „Дигитални архиви“ е осигурено допълнително техническо оборудване за 286 300 лв. за. До края на годината по този проект са доставени 2 сървъра, 1 букскенер (97 634.40 лв.), 5 скенера А3, 41 компютъра, 2 лаптопа, 10 принтера, извършено е структурно окабеляване на ДВИА и териториалните държавни архиви. Допълнително по проекта са заявени и ще бъдат доставени през 2009 г. – 1 сървър, 6 скенера А3, доокомплектовка за 7 принтера и за СКК, както и консумативи.

Изрично следва да се отчете инициативността на някои териториални държавни архиви, които успяват да намерят и други начини извън бюджетната субсидия за подобряване на материалното и техническо осигуряване на своята дейност. Вследствие на добрите взаимоотношения с местните институции, на ТДА Русе осигурява безвъзмездно компютърни конфигурации за работните места на всички свои служители.

Таблица № 1

РАБОТА С УЧРЕЖДЕНИЯТА ПРЕЗ 2008 г.

АРХИВ	Действ. Фондо-образователи		Проверки											Номенклатури / Списъци								Курсове и семинари с ПДЕК			
			Основни проверки								Контролни проверки			Други проверки		Изработване				Внедряване					
	Брой		общо		от тях с НТД		от тях с ЕД		от тях с КФФВД		Контролни проверки		Други проверки		Нови		Актуализирани		Курсове /бр./			Учр./бр./			
	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	19	20	21	22	23	24	25
Благоевград	497	287	45	30							30	23			7		8	14	19	15	14	3	2	60	35
Бургас	789	338	60	58	5	6	12	12			5	7			2	7	2	4		2	2	4	5	20	22
Варна	735	381	40	53	3	5	5	15		10	5	7			3	3	1	2		4	4	1	1	12	15
В. Търн.	422	418	37	40							15	17			2	2	1	5		2	2	30	43	30	43
Видин	368	188	36	35	9	9	19	19			14	17			3	3	1	1				3	4	22	73
Враца	443	338	57	58							3	3			5	7	2	2		7	9	2	2	35	35
Габрово		197	20	21							5	5			1	2	4	10		5	5	2	3	20	17
Добрич	631	178	20	21				7			8	8				2	4	6				1	1	4	7
Кърджали	459	390	17	17	3	3	2	2			15	15			2	3	4	5				2	2		
Кюстендил	307	285	75	70	8	12					35	35			2	4	37	42		15	20	1	2		59
Ловеч	378	217	15	17			3	5			10	16			2	2	1	1		5	5	1	4	28	71
Монтана	452	256	30	30	4	4	10	15		2	41	42				1	4	5		8	8	4	4		18
Пазарджик	579	555	41	30		7		7			15	12			3	10	17	3		5	8	6	4	60	44
Перник	428	223	65	63	5	2					5	6			3	4	1	2		6	4	1	8	7	150
Плевен	610	220	20	25				1			13	8			7	16	1	3		7	5	2	7	18	34
Пловдив	1179	733	34	28	7	2	18	21		1	6	5			2	7		2		2	2	2	2	2	2
Разград	346	243	36	34		12		24		3	22	22			5	2	3	3		4	5	2	2	27	23
Русе	400	386	45	45	2	4	37	36			38	39			7	8	2	4		3	3	2	3	2	3
Силистра	399	264	18	9			13	3			13	3			2	2		1		5	4	5	4		52
Сливен	327	118	50	56	6	9	29	49			12	13			5	5	23	35		2	1	1	1	25	25
Смолян	364	225	50	50	3	3	10	15			10	10			3	8	5	8				1	2	20	40
София	876	751	77	68		8		29			15	11			3	9				3	3				
Ст. Загора	520	527	26	27	1	3	20	17		12	6	7			1	2		5		3	3	1	1	4	4
Търговище	481	460	12	13			2				2	1			2	1		2		5	7	5	6		

Хасково	723	405	15	15							3	1		2	1	1	2	2			1	1	9	29	
Шумен	547	350	25	29							10	8			3	12	5	8	8	8	3	3	8	8	
Ямбол	346	342	26	23							10	13				5	4	4			1	1	2	4	
ЦДА	408	408	55	64	2	10	55	31			36	28		14	14	18	5	8	18	22		24		22	
ЦВА															3	3		1	3	4			3	4	
ОБЩО:	14464	9683	1047	1029	58	99	235	308			28	402	382		16	90	132	109	145	137	148	87	142	418	839

Таблица № 2

КОМПЛЕКТУВАНЕ НА АРХИВНИ ДОКУМЕНТИ ПРЕЗ 2008Г.

АРХИВ	УЧРЕЖДЕНСКИ ФОНДОВЕ						Експертиза на етап списък		ЛИЧНИ ФОНДОВЕ					СПО-МЕНИ	ЧП	ЕПК		ЕОК	
	план	отчет	инв. оп.	а.е.	л.м.	нови ф.	ф.	сп.	план	отчет	а.е.	л.м.	нови ф.			отчет	отчет	зас.бр.	мат.бр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Благоевград	30	21	21	280	4,25	1			1	1	83	0,42	1	2	10	6	76		
Бургас	37	23	23	498	6,02	6			2	3		4,4	2	1	7	21	41		
Варна	30	29	31	859	7,13	1			2	1		0,3	1		15	8	56		
В. Търново	15	18	18	369	2,88	4			2	2	17	0,58	2		1	4	32		
Видин	30	29	29	642	6,06	9									10	12	52		
Враца	25	41	42	1094	8,9	4			6	6	149	0,64	3	17	6	17	148		
Габрово	18	14	14	330	2,23	3			6	15		3,57	15	3	24	6	27		
Добрич	14	22	22	401	3,35	2			1	1	57	0,53	1		5	14	51		
Кърджали	21	21	23	494	2,38	8	1	1	2	2		0,23	1	3		6	61	1	2
Кюстендил	16	20	20	515	5,32	3	1	4	3	2	164	1,15	2	4	13	9	132		
Ловеч	16	16	20	896	7,02	1			2	2	49	0,22		3		4	30		
Монтана	42	42	42	1027	6,45	1			1	2		2,02			1	5	51		
Пазарджик	36	44	46	763	5,96	3			4	2	47	0,22	1	3	25	12	77		
Перник	17	18	22	571	7,25	2			1	1	34	0,5	1	3	13	10	59		
Плевен	19	40	52	1920	24,67	29									6	10	121		

Пловдив	30	28	35	930	13,2	8	2	2	6	7		1,54	3		10	10	70	1	1
Разград	27	23	22	776	4,19	1								2	3	6	27		
Русе	3	18	14	665	7,01	4			6	10		8,39	9		13	7	45	2	2
Силистра	9	4	4	238	1,04				2	1	34	0,07	1		1	2	6		
Сливен	12	17	20	325	2,21	2			1	1	86	0,61	1	11	6	7	76		
Смолян	14	11	11	136	1,27	1	3	3	6	13		1,9	1	1	4	5	70	4	21
СДА	26	24	24	2207	37,63	6				2		4,05	2		2	15	47	1	1
Ст. Загора	15	18	20	562	7,25	3			4	4		0,77	2		4	11	50		
Търговище	25	44	44	868	5,43	2			2	2	142	0,28	2		3	6	50		
Хасково	31	31	18	431	8,37	8			4	4		2,4	3		7	10	30		
Шумен	35	23	19	323	3,44	2				7		0,1	1		3	9	72		
Ямбол	31	23	25	520	5,26	1			2	7	160	5,88	5		4	13	68		
ЦДА	21	30	41	5525	133,75	4	2	3	25	43		106,58	11		6	8	96	2	4
ДВИА	20	7	7	860	25,8				1	1	45	1,35	1		2	3	48		
ОБЩО:	665	699	729	25025	355,72	119	9	13	92	142	1067	148,7	72	53	204	256	1769	11	31

Забележка: В таблицата не са включени фондовете, чиято обработка продължава през 2009 г.

Таблица № 3

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКА ОБРАБОТКА НА АРХИВНИ ДОКУМЕНТИ ПРЕЗ 2008 Г.

АРХИВ	НТО на комплектуваните през годината учреденски фондове								НТО на фондове приети в архива преди 2008 г.								Пресъставени инвентарни описи		
	от ПДЕК в учрежденията		по договори с ТДА /Звена/		по договори с физически и юридически лица /извън Звената/		от служители в архива		учреденски		лични		бивши партийни архиви						
	ф.	а.е.	ф.	а.е.	ф.	а.е.	ф.	а.е.	ф.	а.е.	ф.	а.е.	учреденски		лични				
													ф.	а.е.	ф.	а.е.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Благоевград	2	53					19	227									27	644	8,28
Бургас	1	16	15	352			7	130	2	32	4	245							
Варна	10	138	18	664			1	57			3	751					10	208	2,21

В. Търново	1	11	13	316			4	42			2	62							
Видин	11	132	15	388			3	122	3	62	1	44							
Враца	33	921	3	107			5	66	16	112			1	11			33	2418	38,02
Габрово			9	230			5	100	3	226	5	528					4	107	0,88
Добрич			4	84			7	63											
Кърджали	1	31	20	463					26	493	1	29							
Кюстендил	2	18	4	100			2	76	1	8									
Ловеч			10	580			6	316			2	107					2	21	0,14
Монтана	10	149	31	768			1	110			2	46							
Пазарджик	4	52	29	556			11	155	11	70	2	47					1	28	0,52
Перник			2	55			16	516	1	15	1	34					29	547	9,13
Плевен	5	319	2+(1)*	61	3+(1)*	191	30	1349									25	1035	10,02
Пловдив	13	500	6	146	8	245			1	39	9	243							
Разград	2	46	20	730															
Русе			14	338			4	327	3	389	7	720							
Силистра			3	98			1	140											
Сливен	13	181	3	129			1	15									3	89	0,72
Смолян	2	42	1	12	8	82			1	30	2	359					5	106	1,55
Ст. Загора	2	43	16	519					3	172	1	43							
СДА	21	830	1	1371			1	6			1	51	1	559			5	209	1,58
Търговище			9	169			35	699											
Хасково	3	60	15	363					1	12	5	137							
Шумен			17	272			2	51	6	196	3	185							
Ямбол	3	39	5+(1)*	103			15	378	2	57	1	90					38	232	2,60
ЦДА	25	5069	3	242	1	241	1	138	7	21889	14	2922	1	723	1	451			
ДВИА							7	860											
ОБЩО	153	8650	288	9216	20	759	184	5943	87	23802	66	6643	3	1293	1	451	182	5644	75,65

Таблица № 4

МИКРОФИЛМИРАНЕ И РЕСТАВРАЦИЯ НА ДОКУМЕНТИ ПРЕЗ 2008 Г.

РЕСТАВРАЦИЯ*			МИКРОФИЛМИРАНЕ				
АРХИВ	бр. листа		АРХИВ	бр. кадри			
	план	отчет		план		отчет	
1	2	3	1	негатив	позитив	негатив	позитив
				2	3	4	5
1. Благоевград	3570	2810	1. Бургас				
2. Бургас	5000	5500	2. ДАА	300 000	300 000	442 100	446 085
3. Варна	4098	4517	3. Плевен		9192		5792
4. В.Търново	3869	1943	4. ЦВА	27 000	27 000		6704
5. Видин	100	84	О Б Щ О:	327 000	363 192	442 100	458 581
6. Габрово		20					
7. Ловеч	5	5					
8. Монтана	2506	4481	ПРОВЕРКА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ ФОНД				
9. Пазарджик			1	2	3	4	5
10. Перник	158	166	1. Добрич	59 200	59 200	59 219	51 967
11. Плевен	2000	2078	2. Ловеч	10 000	10 000	10 000	10 000
12. Пловдив	4000	4003	3. Велико Търново	252 069	259 069	234 461	234 461
13. Разград	350	375	4. Плевен	10 000	10 000	21 160	21 160
14. Силистра	240	240	5. Пловдив				
15. Сливен	4418	4418	6. Русе	1 500	1 500	1 920	1 920
16. Смолян	324	390	7. СДА	250 000	250 000		
17. Стара Загора	100	120	8. Смолян	247 949		247 949	
18. Шумен	100	140	9. Стара Загора				
19. Хасково	200	245	10. Хасково	272 423	272 423	272 423	272 423

20. ЦВА	10 600	31 331	11. ЦВА	20 000	20 000		
21. ЦДА		1790	12. Шумен		1000		2300
22. ГУА	15 500	16 554	О Б Щ О:	1 123141	883 192	847 132	594 231
О Б Щ О:	57 138	79 839					

* Освен архивите с ателиета, са включени и тези, планирали или отчели т.нар. "малка реставрация".

Таблица № 5

ФОНДОВА НАЛИЧНОСТ КЪМ 31.12.2008 г.

АРХИВ	ОБЩО БР.Ф.	ОБЩО Л.М.	УЧРЕЖДЕНСКИ ФОНДОВЕ			ЛИЧНИ ФОНДОВЕ			НЕОБРАБОТЕНИ ФОНДОВЕ				СПОМЕ - НИ	ЧП
			брой	а.е.	л.м.	брой	а.е.	л.м.	УЧРЕЖДЕНСКИ		ЛИЧНИ			
									брой	л.м.	брой	л.м.		
1	2	3,00	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Благоевград	1910	1468,91	1822	165422	1432,95	87	4677	25,96	1	10,00			1149	777
Бургас	2544	2739,08	2307	236169	2606,77	234	14364	127,61			3	4,70	526	675
Варна	2284	3038,65	2116	246419	2927,9	167	17551	105,34			1	0,30	669	783
В. Търново	2728	2029,42	2586	170579	1952,83	142	13478	76,59					559	272
Видин	1769	1428,65	1594	156270	1382,68	175	8491	45,97					315	374
Враца	1860	2187,05	1787	144107	2135,29	73	4694	51,76					670	254
Габрово	2466	2542,44	2292	327493	2429,79	142	22683	99,15			32	13,50	47	216
Добрич	1990	1747,52	1856	222843	1654,52	124	11102	79,34						868
Кърджали	1505	871,92	1439	66917	846,59	64	5829	25,10			2	0,23	786	500
Кюстендил	1491	723,70	1358	74385	690,59	133	6948	33,11					835	1633
Ловеч	1831	1266,82	1692	119985	1218,71	136	5799	45,58			3	2,53	506	214
Монтана	2073	1654,80	1935	146987	1595,17	136	11114	53,19			2	2,02	610	130
Пазарджик	2041	2796,51	1863	117912	2484,17	173	15125	309,58	3	0,92	2	1,84	617	698

Перник	1497	1445,70	1441	97484	1421,00	56	1733	17,00			/1/	7,50	251	531
Плевен	1877	1711,16	1712	158597	1686,12	165	6012	25,04					339	205
Пловдив	4108	7501,62	3736	285486	6825,23	362	28312	667,21	2	3,15	7	1,54	847	742
Разград	1508	1567,88	1448	191910	1551,05	59	3093	13,18			1	3,65	442	1007
Русе	1944	2462,49	1767	239539	2382,84	165	13108	69,17	3	1,79	9	8,69	614	1155
Силистра	1221	791,13	1167	86636	780,41	54	2424	10,72					219	697
Сливен	1586	1182,81	1515	121497	1138,31	71	4879	44,50					905	427
Смолян	1990	1390,09	1721	143835	1214,05	258	22379	148,01	4	1,80	7	26,23	581	903
София	4367	4950,77	4236	408401	4870,5	128	14308	75,62	1	0,6	2	4,05	537	300
Стара Загора	2581	2951,83	2376	151147	2889,43	203	2902	61,63			2	0,77	452	573
Търговище	1682	971,81	1612	154401	959,99	70	4165	11,82					371	1638
Хасково	2560	1507,90	2424	155401	1477,31	116	7755	21,48	6	3,94	14	5,17	597	954
Шумен	2530	1631,87	2292	189786	1547,44	214	15203	75,95	2	0,13	22	8,35	1153	282
Ямбол	1651	1060,45	1520	97565	989,47	120	4876	27,78	2	34,85	9	8,35	962	270
ЦДА	3646	16617,37	1902	881668	14848,97	1458	575470	1 138,94	35	244,67	251	384,79	372	1715
ДВИА	3405	8947,98	3342	426434	8928,78	63	1866	19,20					810	306
ОБЩО:	64645	81188,33	58858	5985275	76868,86	5348	850340	3505,53	59	301,85	369	484,21	15931	19099

Таблица № 6

**УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАУЧНО-СПРАВОЧНИЯ АПАРАТ
2008 г.**

Архив	Каталогизация		Усъвършенстване на описи	
	план	отчет	план	отчет

	бр. фиши	бр. фиши	бр. оп.	бр.а.е.	бр. оп.	бр. а.е.
1	2	3	4	5	6	7
Благоевград	200	200	34	1242	15	484
Бургас	-	-	-	-	-	-
Варна	-	-	-	-	-	-
В. Търново	-	-	-	-	-	-
Видин	-	-	-	-	-	-
Враца	-	-	-	-	-	-
Габрово	-	-	-	-	-	-
Добрич	100	100	16	1705	18	1932
Кърджали	50	50	-	-	-	-
Кюстендил	-	-	40	488	40	488
Ловеч	-	-	-	-	-	-
Монтана	-	-	-	-	-	-
Пазарджик	-	200	-	-	-	-
Перник	100	-	12	74	9	44
Плевен	-	-	-	-	1	233
Пловдив	-	-	2	945	-	-
Разград	600	477	-	-	-	-
Русе	-	-	-	-	-	-
Силистра	600	500	-	-	-	-
Сливен	300	420	-	-	-	-
Смолян	-	30	75	2923	86	3327
София	-	-	-	-	3	103
Ст. Загора	-	-	-	-	-	-
Търговище	1000	1048	-	-	-	-
Хасково	-	-	-	-	-	-
Шумен	1000	881	-	-	-	-
Ямбол	-	-	-	-	-	-
ЦДА	-	-	10	76071	16	13106
ДВИА	1500	2598	-	-	-	-
ОБЩО:	5450	6504	189	83448	185	19717

Таблица № 7

ПАСПОРТИЗАЦИЯ И СЪСТОЯНИЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ ФОНД (ЗФ) 2008 г.

АРХИВ	ПАСПОРТИЗАЦИЯ				ЗФ /бр. кадри/		
	бр. ф.		бр. а.е.		л. м.	негатив	позитив
	план	отчет	план	отчет			
1	2	3	4	5	6	7	8
Благоевград	214	204	20026	18570	240	504442	478004
Бургас	830	837	41735	41952	246,69	983309	983309
Варна	560	565	22798	23349	287,86	2931729	1465969
В. Търново	600	600	54694	54694	776,31	252069	234461
Видин	378	378	12757	12757	171,95	218088	181382
Враца	893	1885	51890	89500	1395,35	102284	96069
Габрово	300	302	35220	56222	371,65	737968	815310
Добрич	100	128	36722	39428	427,99	399671	392419
Кърджали	275	275	7619	7619	74,82	70091	70091
Кюстендил	42	31	10666	8942	113	195032	195598
Ловеч	300	513	20588	41129	390,61	125622	125625
Монтана	593	408	22283	17084	182,21	1231151	1143490
Пазарджик	400	477		20201	269,55	439363	389753
Перник	354	268	9317	10844	126	66772	66772
Плевен	576	594	19422	19730	175,82	501684	501684
Пловдив	1153	1153	95717	95717	689,65	1025206	1025206
Разград	344					128057	128057
Русе	292	293	40028	40865	647,23	368705	370967
Силистра	192	193	6856	6923	74,51	113276	113276
Сливен	419	415	17866	17771	135,39	8735	1112
Смолян	700	814	78281	80598	848,12	642314	639170
София		2		17798	183,16	872936	948177

Ст. Загора	700	822	19600	23240	405,60	105317	96152
Търговище						433365	433365
Хасково						272423	272423
Шумен	500	524	2000	40800	455,22	1579855	1577190
Ямбол	940	647	59400	34360	366,14	66083	66083
ЦДА	1	47	78055	1894	22	12876931	12822983
ДВИА	89	946	45000	184898	1582,58		
ОБЩО:	11745	13321	808540	1006885	10637,41	27252478	25634097

Таблица № 8

ИЗПОЛЗВАНЕ НА АРХИВНИ ДОКУМЕНТИ 2008 г.

Архив	Читатели						Справки на юридически и физически лица						Използвани а. е.			Копия					
	общ бр.	чужденци	ДБИЧА (ЦДА)	изсл. теми	имущ. въпр.	други	общ бр.	от тях по коресп. път	изсл. теми	имущ. въпр.	други			общ бр.	на МФ	от чужд. архиви-бр.к./л.	общ бр.	заверени	преписи	дигит. копия	
											общ бр.	УП2УПЗ	удост. вет. войни								удост. наб. служба
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Благоевград	170	1		56	51	63	11043	345	48	2245	8750				1156	288		11328	6904	-	-
Бургас	788	-		133	554	101	169	39	31	45	93				5677	-		4240	1029	-	48
Варна	599	4		104	478	17	725	63	1	684	40				8396	-		6268	3570	-	185
В. Търново	313	-		108	205	-	560	44	8	201	351				1591	-		867	201	-	63
Видин	40	1		32	2	6	616	72	31	156	429				2244	-		1542	376	-	-
Враца	282	2		223	46	13	139	8	-	102	37				9244	-		2461	270	-	-
Габрово	197			46	115	36	39	27	8	18	13				5966	-		2216	473	-	196
Добрич	137	4		33	100	4	252	10	-	242	10				3359	-		1496	901	-	-
Кърджали	78	-		33	38	7	226	18	10	182	34				899	-		787	320	-	-

Кюстендил	44	1		15	13	16	224	7	11	51	162				1224	-		4950	158	2	27
Ловеч	261	-		41	98	122	156	21	34	47	75				1429	-		397	294	187	-
Монтана	560	-		7	464	89	12	12	5	7					1519	-		1751	345	-	8
Пазарджик	567	-		40	229	298	261	25	40	109	112				1170	-		3079	209	-	17
Перник	52	-		13	32	7	398	7	60	102	236				259	-		539	217	-	-
Плевен	112	-		27	58	27	205	23	9	121	75				1808	-		1834	207	-	13
Пловдив	1185	2		91	434	660	179	102	38	42	99				2787	125		2649	796	-	163
Разград	163	-		25	104	34	202	10	-	6	196				1048	-		973	190	-	5
Русе	735	1		98	446	191	48	48	9	12	27				2006	-		1495	259	-	2
Силистра	49	-		49	-	-	97	9	-	91	6				359	-		163	163	-	-
Сливен	146	-		27	107	12	128	29	13	72	43				1774	-		513	303	-	-
Смолян	2239	5		108	508	1623	41	41	2	8	31				5872	1		4880	3660	2	10
София	720	3		109	526	85	2006	171	28	133	1845				8652	189		4541	3414	1	46
Ст. Загора	440	1		37	121	282	133	20	9	45	79				1629	-		760	260	-	-
Търговище	41	-		25	6	10	170	30	4	86	80				963	20		483	254	-	-
Хасково	67	-		36	13	18	366	363	12	98	256				2216	-		2078	445	198	-
Шумен	301	-		127	151	23	266	29	13	3	250				1561	-		6243	334	-	136
Ямбол	160	3		20	55	85	30	23	1	2	27				933	-		402	320	-	-
ЦДА	2528	17	39	653	1718	157	1558	168	179	157	1222				30323	2792	79005	87798	9997	-	1198
ДВИА	317	3		311	-	6	12387	8845	279	49	12059	4719	419	6921	32115	1836		25851	-	-	345
ОБЩО: #####	48	39	2627	6672	3992	#####	10609	883	5116	#####	###	419	6921	1E+05	###	79005	2E+05	35869	390	2462	

Таблица № 9

АИСА 2008 г.

Архив	Общ обем в МВ		Записани справочници													
			Инвентарни описи				Каталози		Спомени		ЧП		Фондова наличност			
			общ бр. описи		бр. а. е.								бр. ф.		бр. инв. описи	
	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет	план	отчет
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Благоевград	2,00	0,55											382	177	500	265
Бургас	1,00	1,20											400	400	575	869
Варна	2,50	0,86											474	539	637	727
В. Търново	1,50	1,60											515	517		820
Видин	2,50	1,10				173						10	700	215		594
Враца	0,05	0,07											7	7	31	90
Габрово	2,00	4,00		54		6283							350	201	850	569
Добрич	2,00	2,00	13	23	1078	1944		97				5	48	50	106	128
Кърджали	1,00	0,08	40	58	500	1176							10	11	21	29
Кюстендил	0,35	0,35											110	141	110	146
Ловеч	2,00	5,00											456	477	1811	2140
Монтана	2,00	5,00		302		4556							400	401	670	714
Пазарджик		2,16		3		273							500	217	1800	851
Перник	3,00												400	496	1500	1233
Плевен	0,50	0,51		66									102	178	192	270
Пловдив	2,00	2,00												641		1900
Разград		0,75		13		1026							727	371		1271
Русе	4,05	1,03											270	325	480	639
Силистра	4,00				11000		600	500								
Сливен	0,20	0,20											13	18	16	20

Смолян	3,00	3,00		263		4581							300	300	800	1014		
София		0,136											34	8		49		
Ст. Загора	2,00	1,00											450	301	1000	539		
Търговище	2,00	1,20		5		207						1170	782	317	215	987	634	
Хасково	2,00	0,90												500	216		652	
Шумен		2,60					1000	1426						300	248	700	882	
Ямбол	2,00	0,795												550	536	1100	901	
ЦДА																		
ДВИА																		
ОБЩО:	43,65	38,091	53	787	12578	20219	1600	2023					1170	797	8315	7206	13886	17946

Таблица № 10

ИЗДАТЕЛСКА И ПОПУЛЯРИЗАТОРСКА ДЕЙНОСТ през 2008 г.

Архив	издания										публикации		изложби		ви тр. предавания		тв предавания		радио предав.		научни конфер., симпозиуми и др.							
	описи		сборници		каталози		пътеводители		други докум. издания		план	отчет	план	отчет	отчет	план	отчет	план	отчет	план			отчет					
	пл.	отч.	пл.	отч.	пл.	отч.	пл.	отч.	пл.	отч.										бр. пред	бр. рубр	бр. пред	бр. рубр	бр. пред	бр. рубр	бр. от ДА	бр. докл.	бр. от ДА
											бр. от ДА	бр. докл.	бр. от ДА	бр. докл.														
Благоевград							/1/	/1/			2	3/2/	1	1		2	4		3	14	1	1			1	2	1	2
Бургас									1	1	10	21	3	6		1	4		5	5			2	2	2	2	2	6
Варна							/1/	/1/	1	1	3	4	1	4		1	3			1								
В.Търново								/1/		1		13	3	5		4	16		6	18		1			3	4		6
Видин			/1/	/1/					1	1	8	8	3	6		5	11		5	12		1	1	1	1	1	1	1
Враца		/10/							1	2	2	12	16	1	1		1		10	10	3	1			2	3		3

Таблица № 11

БАЗА НА ДИГИТАЛНИЯ АРХИВ (MASTER) – към 31.12.2008 г.

Архив, съхраняващ документите	Общо изготвени			Включени в дигиталния архив			Място на изготвяне
	Бр. дигитални обекти	Бр. файлове с дигитални образи	Обем в МБ	Бр. дигитални обекти	Бр. файлове с дигитални образи	Обем в МБ	
Благоевград	410	2181	136710	48	435	18600	Център - Благоевград
Бургас	8	20	487	4	4	166	ТДА - Бургас
Варна	39	111	5530	39	111	5530	Център - Варна
В. Търново	38	339	7630	7	17	778	ТДА - В. Търново
Видин	7	9	435	7	9	435	ТДА - Видин
Враца	20	120	4700	2	40	1210	ТДА - Враца
Габрово	8	11	346	1	3	34	ТДА - Габрово
Добрич	1	11	636	1	11	636	ТДА - Добрич
Кърджали	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
Кюстендил	38	139	7000	35	99	5760	Центрове - София (2 обекта, 2 образа, 160 МБ), Благоевград (33 об., 97 образа, 5600 МБ)
Ловеч	15	15	738	8	96	599	ТДА - Ловеч
Монтана	10	15	602	8	13	560	От тях в център София (4 обекта, 8 образа, 369 МБ)
Пазарджик	25	38	1650	25	38	1650	ТДА - Пазарджик
Перник	3	5	419	3	5	419	Център по дигитализация - София
Плевен	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
Пловдив	8	9	431	8	9	431	Център по дигитализация - Пловдив
Разград	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
Русе	8	13	704	6	7	524	ТДА - Русе
Силистра	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране

Сливен	2	2	107	2	2	107	ТДА - Сливен
Смолян	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
София	198	642	39700	198	642	39700	Център по дигитализация - София
Стара Загора	22	85	4913	13	47	3336	От тях в ц. Пловдив (10 обекта, 44 образа, 3190 МБ)
Търговище	2	3	140	2	3	140	ТДА - Търговище
Хасково	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
Шумен	18	70	2600	8	28	797	ТДА - Шумен
Ямбол	0	0	0	0	0	0	Не е извършвано сканиране
ЦДА	954	7982	381500	954	7982	381500	Център - София
ДВИА	26	102	3994	26	102	3994	Център - ДВИА
Общо:	1860	11922	600972	1405	9703	466906	